Țara este întâi a lui Dumnezeu și numai apoi a noastră

PERMANENȚE

ANUL XXIX,
NR. 6-7, 2026

CULTURAL - POLITIC - SOCIAL

32 PAGINI
20 LEI

Tăcere și muncă

Deviza taberilor de muncă legionară este aceasta: TĂCERE ȘI MUNCĂ. Iar în ultimul timp Căpitanul a oprit prin ordin orice cuvântări politice, neîngăduind legionarilor decât un singur fel de discurs: CUVÂNTAREA MUTĂ, adică glasul înfăptuirilor ridicate de munca șantierelor legionare.

Toate acestea dovedesc încă o dată înnoirea sufletească pe care o va împlini Legiunea în întreaga viață românească, pornind de la disciplinarea și schimbarea individului și până la renașterea sufletească a întregului Neam în forme noui de viață. În forme care să pună sobrietatea, munca și vitejia în locul pălăvrăgelii, al poftei de câștig ieftin și al lașității.

Azi, când se scufundă zi de zi ființa Neamului nostru în adâncimi de pierzare, țara răsună de vorbărie goală, de discursurile frumoase, dar mincinoase, sub care se ascund trădările și toate păcatele românului de azi. Bietul țăran și muncitor nu mai crede în nicio cuvântare, iar noi înșine suntem sătui, atât de vorbăria frumoasă, cât și de nemernicia ascunsă sub ea.

De aceea legionarii rânduiesc o altă lume, o altă înfățișare a lor în fața poporului: o lume de tăcere și de muncă aprigă în folosul obștesc, o lume de tăcere în care legionarul muncitor să poată asculta glasul sufletului său, coborând în adâncul lui și stând de vorbă cu el însuși, iar nu gloata dezamăgită și înșelată.

Din această tăcută tăinuire lăuntrică a legionarului cu propria lui conștiință și simțire, el nu poate ieși decât întărit și purificat. El va munci

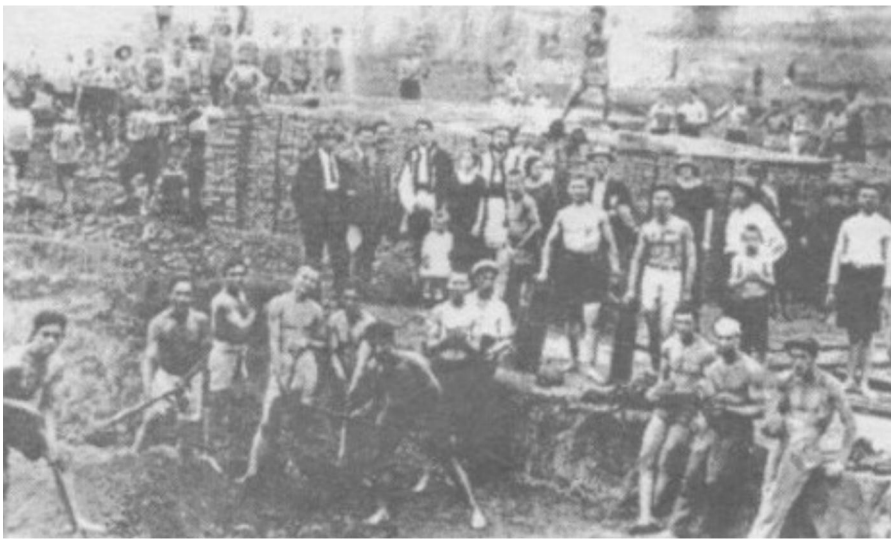

și va jertfi pentru binele țării, nu cu scopul de a impresiona pe alții, de a se da în spectacol, ci pentru a-și mulțumi acea conștiință răscolită în orele de tăcere, spre a-și asculta simțămintele învolburate.

Iar dacă această volbură lăuntrică ajunge a fi cunoscută „publicului" de care legionarii nu se interesează cu intenții de propagandă demagogică, dacă această tăcută fierbere lăuntrică a legionarului ajunge a fi cunoscută lumii prin faptele împlinite de această energie interioară legionară – e cu atât mai bine –, căci astfel poporul va putea să se sprijine pe o nouă credință care să-l ridice din dezamăgirea în care l-au aruncat vorbele mincinoase.

CUVÂNTAREA MUTĂ, deviza MUNCĂ ȘI TĂCERE nu sunt, așadar, făcute pentru a impresiona lumea din afară, pentru a constitui un nou mijloc, original, de a impresiona imaginația și simțirea mulțimii și a o răscoli astăzi, când ea nu mai crede în vorba mare și frumoasă.

Nu! Această tăcere, această muncă resemnată și sobră, au în rândul întâi scopul de a forma noul suflet legionar, de a fi isvor de purificare interioară a luptătorului.

În această tăcere se formează și se pregătește legionarul pentru moartea vitejească de mâine. Căci numai oameni gata de moarte mai pot mântui Neamul românesc, batjocorit și lovit de toți tâlharii și streinii.

Numai în rândul al doilea MUNCA ÎN TĂCERE are și rolul unei CUVÂNTĂRI MUTE, către mulțimea Românilor, în măsura în care orice faptă și orice vrednicie vorbește lumii prin ea însăși, prin propria ei frumusețe și măreție.

Ionel Moța

Brațul de Fier, Anul I, nr. 7, Decembrie 1935

ABC CATEHETIC: CUMPĂTAREA

și câteva dintre binefacerile ei: echilibru, dreaptă măsură, stăpânire de sine[1]

Preot **VASILE GORDON**

Continuăm în ediția de față seria prezentării virtuților creștine. În numărul precedent al revistei am publicat cateheza despre Curajul Creștin, care, împreună cu Înțelepciunea, Dreptatea și Cumpătarea se numără în șirul celor patru virtuți numite „cardinale”. Amintim și de această dată că termenul „cardinale” vine de la cuvântul latin „cardo” care înseamnă „balama, țâțână”. Importanța „țâțânei” pentru funcționarea ușii o cunoaștem cu toții. Cu atât mai mult, se înțelege, sunt importante virtuțile cardinale pentru noi, oamenii. În acest număr al revistei vom încheia șirul acestor virtuți, vorbind despre Cumpătare, cu îndemnul ca la puținul prezentat de noi aici, în limitele redacționale firești, să aprofundați tema, dragi cititori, valorificând și reperele bibliografice de la final.

Viețile sfinților – mărturii ale virtuților trăite. Toate virtuțile descrise în numerele precedente, dimpreună cu toate cele ce urmează în viitorul apropiat, nu pot fi înțelese decât dacă privim spre modele concrete de întruchipare a lor. Altfel, riscăm să rămânem doar la nivelul teoriei și al teoretizărilor. Dar, spre folosul nostru, viețile sfinților ne prezintă din belșug astfel de modele vii, în care vedem exemplificarea fericită a fiecărei virtuți în parte și a tuturor la un loc. Nu lipsește nici întruchiparea cumpătării, despre care ne propunem să vorbim în cateheza de față.

Patericul, bunăoară, ne oferă nenumărate astfel de pilde vii, ca, de exemplu, cea legată de Avva Sisoe: „S-a făcut pomană în muntele lui Avva Antonie și s-a aflat acolo un vas cu vin. Și luând unul din bătrâni un văscior mic și un pahar, a dus la Avva Sisoe și i-a dat lui și a băut. Asemenea și al doilea și a primit. Apoi i-a dat lui și al treilea și nu a luat zicând: încetează, frate, au nu știi că este satana?” (*Pateric*, ed. 1913, p. 216). Altfel spus, două pahare sunt binevenite, dar în al treilea (și următoarele) își face loc satana, cum vedem adesea că se întâmplă, din nefericire.

De ce tema aceasta? Pentru că, așa cum vom încerca să arătăm în cele ce urmează, fără virtutea cumpătării viața omului este expusă unor mari pericole, boli, suferințe, căderi etc. Pentru el și pentru cei din jurul său. În schimb, preocuparea pentru un stil de viață cumpătat aduce nenumărate binefaceri și bucurii, și pentru el, și pentru cei de-aproapea lui. Binefaceri sufletești și trupești, deopotrivă. În acest sens socotim ilustrativ proverbul: *cel mai bun doctor pentru om este cumpătarea.*

Tratarea temei va puncta *definiții, sinonime, antonime, etimologie, texte din Scriptură și Sfinții Părinți, proverbe sugestive, mijloace de a dobândi virtutea, binefaceri/roade, păcate împotriva cumpătării.*

Definițiile cumpătării diferă în funcție de sursă, dar și de ținta vizată. Astfel, *Dex*-ul focalizează înțelesul mai mult spre cele materiale, trupești: *măsură, moderație la mâncare și la băutură*. Admite și sinonimul „sobrietate”, care poate ținti întrucâtva și comportamentul sufletesc. *Învățătura de credință ortodoxă* vine însă cu anumite nuanțe, care indică sensul creștin al cumpătării: *virtutea prin care credinciosul pune cuvenita măsură în toate faptele vieții: în mâncare, băutură, îmbrăcăminte, în vorbe și în toată purtarea sa.*

De mare ajutor pentru înțelesul și semnificațiile cumpătării sunt cuvintele și expresiile sinonime: *echilibru, măsură, înfrânare, stăpânire de sine, dreaptă judecată (socotință), chibzuială, sobrietate, moderație, tact…* După cum și antonimele (cuvinte opuse cumpătării, care sunt, de fapt, păcate): *necumpătare, lăcomie, desfrânare, nesăbuire, nechibzuială, lipsă de echilibru, de chibzuială, de măsură* etc.

Iată că în ambele definiții, precum și în rândul sinonimelor și al antonimelor apare cuvântul cheie „măsură”, fapt care ne sugerează calea comportamentului cumpănit, de mijloc, ferit de extreme. Însuși cu-

continuare în pag. 3

ABC CATEHETIC: CUMPĂTAREA

vântul „cumpătare”, de origine latină, are acest sens al echilibrului, al întâlnirii/intersectării armonioase dintre fapte, vorbe, simțăminte: „s.n. cumpitum / vb. competo” (*cum + peto*) înseamnă intersectare, întâlnire / a se întâlni în același punct; un sens mai apropiat ni-l indică vb. „computo-are” (*a calcula, a socoti*; vezi Dict. *Le Gaffiot online*).

Câteva texte din Scriptură vin, proniator, în sprijinul bunei înțelegeri a noțiunii:

- „Să umblăm cuviincios, ca ziua; nu în ospețe și în beții, nu în desfrânări și în fapte de rușine, nu în ceartă și în pizmă. Ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus Hristos și grija de trup să nu o faceți spre pofte” (Rom. 13, 13-14);

- „Să vă feriți de poftele cele trupești, care se războiesc împotriva sufletului” (I Petru 2, 11);

- „Toate îmi sunt îngăduite, dar nu toate îmi sunt de folos. Toate îmi sunt îngăduite, dar nu mă voi lăsa biruit de ceva…” (I Cor. 6, 12).

Sfinții Părinți, la rândul lor, ne dau o sumedenie de îndemnuri privind cumpătarea (ori sinonimele ei). Redăm măcar două: „Lipsa de înfrânare în mâncare consumă și putrezește trupul omenesc și-l roade cu suferințe, până ce e distrus printr-o boală îndelungă” (Sf. Ioan Gură de Aur, *Cuvântarea 29 la Epistola către Evrei*); „Măsura face orice lucru frumos!” (Sf. Isaac Sirul, *Cuvinte despre sfintele nevoințe, Filocalia rom*., vol. 10).

Proverbele care au în atenție cumpătarea sunt, de asemenea, cât se poate de sugestive. Iată câteva exemple:

- *Uti, non abuti! (folosește, dar nu abuza!* – proverb latin);

- *Cumpătul ține sănătatea omului și hărnicia ține averea;*

- *Fii cumpătat: seamănă cu mâna, nu cu sacul!*

- *Pe omul care nu știe să se stăpânească, îl stăpânesc alții;*

- *Necumpătarea la mâncare, băutură, plăceri, distracții etc. îl face de râs pe om, chiar dacă are o sumedenie de alte virtuți.*

Dobândirea cumpătării este la îndemâna oricui. O bună ordine în gândire și un echilibru al simțurilor duc la o bună stăpânire de sine. Practic, o stăpânire a impulsurilor trupești și mentale, pentru că, bine s-a spus, *trupul este o bună slugă, dar un rău stăpân*. O viață creștină firească, normală, reprezintă garanția dobândirii și păstrării acestei virtuți. Respectarea rânduielii postului, bunăoară, însoțit de rugăciune și atașament față de cele sfinte oferă cel mai sănătos și durabil echilibru.

Binefacerile (*roadele*) cumpătării sunt: *echilibrul sufletesc și trupesc, măsura și bunul simț, înfrânarea, stăpânirea de sine, dreapta judecată (socotință), chibzuiala, blândețea, smerenia, buna cuviință în vorbă și purtare* și, mai ales, *sănătatea trupească și sufletească.*

Păcatele mai frecvente împotriva cumpătării: *lăcomia, îmbuibarea, beția, comportamentele extreme: zgârcenia și risipa, nerușinarea, desfrânarea, luxul, orgoliul*. Iar consecințele sunt dureroase, jenante și reprobabile: *pierderea sănătății trupești și a echilibrului sufletesc; îngrășarea ori slăbirea excesivă, degradarea fizică și morală, distanțare și compătimire din partea semenilor…*

Asociată cumpătării este, am văzut, și preocuparea pentru *stăpânirea de sine*. Este, practic, cheia dobândirii virtuții de care ne ocupăm. Aducem în atenție, de aceea, două cărți interesante, care ne pot călăuzi cu mult folos în demersul nostru: 1. *Stăpânirea de sine* (autor: Emil Coué; v. de ex. trad. rom. din 1927, dar și altele mai recente); 2. *Cuvânt împreună despre rostirea românească* (autor: C. Noica; Ed. Eminescu, București, 1987). În prima, autorul – farmacist și psiholog, recomandă o canalizare inteligentă a gândurilor, inclusiv prin autosugestii pozitive. În a doua, filozoful C. Noica analizează magistral conceptele „sinele și sinea”, în primul paragraf al cărții. „Sinele” reprezintă partea cea mai adâncă a ființei noastre (*chipul lui Dumnezeu*, n.n.), iar „sinea”, ambianța spirituală și materială din noi și din jurul nostru (vezi ilustrarea fascinantă din „Replicile” lui Eminescu, „Poetul și iubita”: *Tu ești o noapte, eu sunt o stea…/… Eu sunt un haos, tu o lumină…*). *Revenirea în sine* (*Fiul risipitor*) înseamnă, de fapt, *revenirea în firea sănătoasă, normală, cumpătată și cumpănită.*

Generalizând înțelesul temei noastre reținem: cumpătarea se manifestă diferit, în funcție de împrejurări: *sobrietate și măsură* (în mâncăruri și băuturi); *economie și chibzuință* (în chivernisirea bunurilor); *echilibru și modestie* (în îmbrăcăminte, vorbă și manifestări exterioare); *pudoare, castitate, bun simț, discreție, tact* etc., în toate împrejurările vieții.

Concluziile se pot extrage de către fiecare dintre noi, pe măsura înțelegerii, simțămintelor și râvnei personale. Este limpede pentru toți însă că virtutea cumpătării ne ajută să pricepem că pentru o viață sănătoasă și echilibrată nu e nevoie de mai multe trebuințe decât cele pe care le avem sădite de Dumnezeu în firea (*sinea*) noastră. Cu alte cuvinte, în toate să păstrăm măsura. Iar *cele ce sunt peste măsură sunt de la draci* – învață Avva Pimen (*Pateric, Slova P* – 129). Încheiem, de aceea, cu îndemnul înțeleptului Sirah: „În toate lucrurile tale fii cumpătat și nici o neputință nu te va întâmpina!” (31, 26).

Notă:

[1] Articol extras și adaptat din V. Gordon, *Cateheze pastorale pe înțelesul tuturor*, vol. II, Ed. Sophia, București, 2016, pp. 122-125.

Surse bibliografice:

*** *Învățătura de credință ortodoxă*, Ed. electronică, Apologeticum, 2006; *Pateric*, Ed. Mitropoliei Moldovei și Sucevei, Iași, 1913; Pr. Prof. Ioan Zăgrean, *Morala creștină*, Cluj-Napoca, 2002; Emil Coué, *Stăpânirea de sine*, Ed. Cultura rom. S.A.R., București, 1927; Constantin Noica, *Cuvânt împreună despre rostirea românească*, Ed. Eminescu, București, 1987; Mihai Eminescu, *Replici (Poetul și iubita - http://www.poezie.ro/index.php/poetry/108056/Replici).*

Guvernarea Cuza-Goga și Mișcarea Legionară (II)

CEZARINA CONDURACHE

Ne aflăm la jumătatea lunii decembrie 1937, în plină campanie electorală și urmărim relația și dinamica evenimentelor petrecute între cuziști și legionari. Așa cum spuneam în prima parte a acestui material, pe parcursul campaniei electorale, cuziștii, al căror președinte de partid era Octavian Goga, au folosit trei teme principale pentru a lovi Mișcarea Legionară și pentru a încerca să rupă din capitalul ei electoral.

Aceste trei teme au fost: pactul de neagresiune electorală, situația voturilor cetățenilor români de origine evreiască și pierderea calității de „român” a legionarilor care au luptat în Spania. Cu pactul de neagresiune ne-am lămurit în numărul trecut, acum vom urmări cronologic celelalte două mari teme folosite de partidul Cuza-Goga.

Echipa legionarilor care au luptat în Spania

Echipa legionară din Spania fără cetățenie română?

După agitația pe care a făcut-o în jurul pactului de neagresiune semnat de Corneliu Zelea Codreanu, Iuliu Maniu și Gheorghe I. Brătianu, Istrate Micescu amplifică și răspândește o nouă ticăloșie prin care se încerca lovirea partidului „Totul pentru Țară”: contestarea dreptului legal de a participa în alegeri. Motivul? Pe listele partidului figurau persoane care și-ar fi pierdut cetățenia română.

În 10, 11 și 12 decembrie ziarele naționale și cele bucureștene anunțau că *Duminică, 12 Decembrie, la întrunirea național-creștină ce va avea loc în sala „Arta“ din str. Batiștei, dl Istrate Micescu, decan al baroului Ilfov, ține un discurs care va stârni senzație în toate cercurile politice.* „Timpul”, 12 decembrie 1937

Discursul lui Micescu a fost capcoadă un atac la adresa celorlalte forțe politice angajate în cursa electorală. Țărăniști, liberali, legionari, toți, supuși unui tir de lovituri și ironii. Între ele și cea care ne interesează pe noi, știrea de senzație anunțată de presă. O să luăm doar câteva citate din uriașul discurs apărut în publicația cuzistă „Țara Noastră” din 15 decembrie 1937:

Am citit un comunicat venind aseară din campania electorală, în care ministrul justiției spune că s-au produs câteva contestații contra listelor Partidului „Totul pentru Țară“, din pricină că o parte din candidații acestui partid ar fi pierdut calitatea de români. Și chestiunea asta nu s'a găsit încă nimeni să o judece. Merge pe la comisia electorală, nu poate, nu are competință, apoi se duce la comisia centrală și de acolo iese rezervată Parlamentarului. [...]

De aceia lămuresc aci și cu d. Codreanu și cu d. Maniu și cu d. ministru al Justiției care se spală pe mâini ca Pilat din Pont. Candidații domnului Codreanu nu sunt cetățeni români - nu pentru că-i contest eu, dar pentru că îi contestă Constituția și legea naționalității române, răposatul Mărzescu desvoltând art. 32 din Constituția pe care dl. Sassu a jurat să o păzească. În articolul 37 din Leg. Naț. Românul zice: „românul care, fără autorizarea guvernului, va intra în serviciul militar al străinilor, sau se va alătura pe lângă vre o corporație militară străină, va pierde cetățenia română și nu și-o mai poate recăpăta“, - zice finalul acestui text, decât cerând naturalizarea, ca un maghiar, ca un rutean etc. Această lege nu este făcută de mine. Eu constat un lucru: că e articol în Constituție și acest articol este nesocotit de partidul liberal care consideră Constituția opera lui, că e un alt articol în legea naționalității române și că această lege este opera unui guvern liberal și că în momentul de față avem un guvern liberal care zice: noi refuzăm să aplicăm această lege. Ei bine, suntem în drept să spunem, țara nu are guvern. [...]

Eu nu discut simbolul unui gest, nici sacrificiul unor vieți pentru o credință, ci discut o situație față de beneficiarii acelui sacrificiu, față de profitorii acelor simboluri. Au sau nu au candidații care au luptat în Spania, calitatea de cetățeni români, prin aplicarea legilor țării? Respectăm aceste legi sau începem prin a le călca de frica celor ce le-au

conatinuare în pag. 5

GUVERNAREA GOGA-CUZA ȘI MIȘCAREA LEGIONARĂ

nesocotit. Atunci să nu ne mirăm că după fiecare crimă, tâlharii vor pretinde să se abroge Codul Penal și să-i alegem deputați pentru a-și face ei un cod al lor. Până când d. Codreanu o lămuri dacă partizanii săi, de sub președinția d-lui Clime, care e proprietarul semnului, mai sunt cetățeni români sau au pierdut calitatea de cetățeni români, eu nu mă mai ocup de partidul d-lui Codreanu.

Cred că v-ați putut face o idee generală pe baza fragmentelor de mai sus. Deși dezvoltată și aruncată în discuție pe plan național de Istrate Micescu prin discursul de la „Arta", ideea pierderii cetățeniei române de către legionarii care au luptat în Spania nu i-a venit lui, ci unui anume Ioan Policarp, candidat pentru Camera Deputaților la Buzău din partea Frontului Muncii (grupare politică despre care nu am reușit să aflu absolut nimic).

Acuzațiile îi vizau direct pe Gheorghe Clime, Bănică Dobre, Alecu Cantacuzino, Neculai Totu și Pr. Dumitrescu Borșa, cei 5 supraviețuitori ai echipei din Spania, care candidau din partea partidului „Totul pentru Țară" pe listele depuse în mai multe județe din țară. Dar, culmea, nici unul dintre ei nu se afla pe lista candidaților din Buzău (candidații „Totul pentru Țară" la Buzău: Constantin N. Popescu, Stelian Teodorescu, Pr. Petre Palade, Iancu Dinu, Dumitru Frunză și Pr. Tănase Bratu, așa cum apar publicați oficial în Monitorului Oficial din 30.12.1937). Nu știm cine era acest Policarp, cu ce se ocupa și ce interese îl conduceau, dar în mod clar miza lui nu era îndepărtarea unui candidat neconform de la Buzău, ci crearea de agitație cu încercarea de a scoate în afara legii participarea partigului „Totul pentru Țară" în alegeri. Mai mult, în urma alegerilor, gruparea lui Policarp a obținut scorul de 0.49% din voturile buzoienilor, mai exact 210 voturi, potrivit Monitorului Oficial din 30.12.1937, așadar nu se pune problema unei concurențe politice sau captarea votului adversarului.

Semnul electoral al partidului Totul pentru țară

Miza era mai mare, la acel moment președinte al partidului „Totul pentru Țară", după decesul Generalului Gheorghe Cantauzino Grănicerul, era inginerul Gheorghe Clime. În această situație, Policarp vine cu atipica contestație pe care Micescu o preia din zbor (nici măcar nu îl numește pe autor!) și pune imediat în discuție nu numai anularea listelor electorale în care figurau cei 5, ci anularea totală a participării partidului „Totul pentru Țară" în alegerile din decembrie 1937, pe motiv că președintele ne(mai)fiind cetățean român, nu avea dreptul de a solicita comisiei electorale atribuirea semnului electoral pentru alegerile în curs. Prin urmare, semnul electoral trebuia retras. Dat fiind faptul că toate acestea se întâmplau cu câteva zile înainte de votul efectiv și că data limită pentru obținerea semnelor și pentru depunerea listelor electorale expirase de mult, Micescu făcea scandal în speranța eliminării totale a legionarilor din alegeri.

Răspunsul autorităților

Din fericire, toată agitația începută de Policarp și popularizată de Istrate Micescu nu s-a concretizat, autoritățile respingând contestația și venind cu explicații, atât la nivel de Minister al Justiției, cât și de Comisie Electorală.

D. V. Sassu, ministrul justiţiei, care a participat la o conferinţă de ordine la ministerul de interne, fiind întrebat de ziarişti, după conferinţă, asupra rostului contestaţiilor partidului „Totul pentru Ţară", a făcut următoarea declaraţie: S-a primit o singură contestaţie. Este vorba de contestaţia

Ing. Gheorghe Clime

făcută cu privire la candidatura inginerului G. Clime, preşedintele partidului „Totul pentru Ţară", care candidează în fruntea listei la Buzău. Contestaţia a fost supusă Comisiei centrale electorale de sub preşedinţia d-lui Gh. Lupu, care a respins-o, pe motiv că asemenea contestaţii sunt numai de resortul Parlamentului, cu ocazia săvârşirii operaţiei validărilor. Acesta este de altfel şi punctul meu de vedere. Asemenea contestaţii sporadice, cari se vor face de acum înainte, vor primi aceiaşi soluţie. Conducerea partidului naţional-liberal n'a făcut nici un fel de contestaţii cu privire la candidaturile partidului „Totul pentru Ţară". Din moment ce s-a primit lista, cercetarea candidaturilor rămâne exclusiv în sarcina Parlamentului", a încheiat d. V. Sassu. „Curentul", 14 decembrie 1937

Asupra şedinţei de Sâmbătă, comisia centrală electorală a dat publicităţii următoarea decizie: „Văzând prezenta contestaţie făcută de Ion Policarp, candidat la alegerile de deputaţi din Buzău, prin care tinde la anularea listei partidului „Totul pentru Ţară", înscrisă la biroul electoral judeţean Buzău, pe consideraţia că această listă figurează în alegeri sub semnul electoral atribuit d-lui Gh. Clime, preşedintele partidului „Totul pentru Ţară", persoană care ar fi pierdut calitatea de cetăţean român,

continuare în pag. 6

prin aceia că a luptat ca voluntar în războiul civil din Spania, fără autorizarea guvernului român. Având în vedere că lista partidului „Totul pentru Ţară" figurează în raportul telegrafic cruţat de art. 53 din legea electorală, ca primită de preşedintele biuroului electoral judeţean Buzău; că, după principiile legii electorale se pot face contestaţii contra respingerii unei liste dar nu şi contra admiterii, legea electorală prin art 54, socotind că o listă primită de preşedintele biuroului electoral judeţean este definitiv primită. Că, prezidentul biroului judeţean cu ocaziunea primirei candidaturilor are a cerceta dacă condiţiile cerute de art. 44 din legea electorală sunt îndeplinite şi numai pentru aceste condiţiuni – precum o spune ritos textul - chestiunile de incapacitate, nedemnitate şi incompatibilitate ale candidaţilor nefiind cuprinse în condiţiile cerute de art. 44 scapă controlului său, ele fiind de atributul exclusiv al parlamentului, cu ocazia validării alegerilor. Că semnul întrebuinţat de lista contestată aparţine grupării „Totul pentru Ţară" şi nu unei persoane. Că pierderea calităţii de român a preşedintelui grupării care autoriza în numele grupării întrebuinţarea semnului de o listă de candidaţi, neputând fi examinată în conformitate cu principiile arătate mai sus, cu ocaziunea primirei listei de către preşedintele biuroului electoral judeţean, contestaţia este nefondată". Deciziunea este semnată de d-nii: D G. Lupu, I. Ionescu-Dolj, D. Cihodariu, Al. Stîrcea, N. Jac Constantinescu.

„Curentul", 14 decembrie 1937

A existat și o a doua contestație din partea unei persoane pe care nu am găsit-o pe nicio listă de candidați și despre care nu am găsit nicio altă informație, Teodor Mihail. Contestația a primit același răspuns din parte autorităților: *Contestaţia d-lui Teodor Mihail din Sighet împotriva listei partidului „Totul pentru Ţară" din jud. Maramureş, pe motiv că unul din candidaţi şi-a pierdut cetăţenia română luptând pe frontul spaniol, se respinge pe aceleaşi consideraţii arătate în decizia dată de această comisiune cu privire la contestaţia d-lui Ioan Policarp de la Buzău împotriva d-lui inginer Clime Gh, şeful partidului „Totul pentru Ţară"*. „Buna Vestire", 13 decembrie 1937

Minciuni și dezmințiri

În afară de Policarp, Mihail și Micescu, nu au existat alte persoane implicate în această poveste. Desigur, au fost zeci de articole de presă, dar toate s-au axat pe afirmațiile celor trei și pe răspunsurile autorităților. A mai existat o singură așa-zisă luare de poziție, dezmințită însă imediat după publicare.

Ziarul „Capitala" din 13 decembrie 1937 publică următorul text, integrat într-un material mai amplu dedicat afirmațiilor lui Micescu și răspunsului autorităților: *Pentru lămurirea acestei chestiuni ne-am adresat distinsului jurist d. prof. Anibal Teodorescu. D-sa e, după cum se știe, profesor de drept constituțional la Universitatea din București. Cu multă amabilitate, d-sa ne-a furnizat următoarele lămuriri în această chestiune: — în cazul când legionarii plecați în Spania n'au cerut în prealabil autorizația guvernului pentru a putea să lupte sub drapel străin, ei au încetat de a mai fi cetățeni români. Am examinat această chestiune cu prilejul înmormântării legionarilor Moța și Marin și am făcut constatarea că toată ceremonia de atunci privea osemintele a doi străini. Moța și Marin încetaseră de a mai fi români. În ce privește instanța în drept să se pronunțe asupra pierderei cetățeniei, aceasta e comisia electorală. Numai comisia electorală poate constata pierderea cetățeniei" a încheiat d. prof. Anibal Teodorescu lămuririle sale.* „Capitala", 13 decembrie 1937

La doar o zi după publicarea acestui material, în 14 decembrie, același ziar publică dezmințirea. Aceasta apare publicată la aceeași dată și în alte ziare cum ar fi „Universul", „Buna Vestire", „Curentul" etc.

Partidul „Totul pentru Ţară" a dat Sâmbătă următorul comunicat: „D. prof. Anibal Teodorescu s-a prezentat Sâmbătă, la orele 5. d. a., la sediul legionar, declarând că afirmaţiile ce i se atribue d-sale de ziarul „Capitala", precum şi de celelalte ziare care au reprodus aceste declaraţii, sunt inventate şi ne autorizează să le desmințim categoric, adăugând că niciodată nu ar da o consultaţie juridică în contra organizaţiei legionare".

Anibal Teodorescu

Juriștii partidului „Totul pentru Țară", examinând chestiunea, au opinat că pierderea cetățeniei nu poate fi pronunțată decât de instanțele care constată dobândirea ei. Acesta ar fi Consiliul de Miniștri. Juriștii partidului adună material documentar pentru a pleda această teză în fața comisiei electorale. „Capitala", 14 decembrie 1937 și „Universul", 14 decembrie 1937

De unde și cum a apărut știrea inițială, nu știm și nici nu se precizează. Anibal Teodorescu, profesor universitar de drept administrativ, averescan, fost primar al Bucureștiului, va demonstra absolut, dincolo de respectiva dezmințire publicată, că declarația nu îi aparține, prin gestul politic pe care îl va face la începutul anului 1938, dar despre asta într-un episod viitor.

Echipa legionară din Spania și cetățenia română

Dincolo de cele deja citate și explicate mai sus, să vedem care erau acele articole de lege de care s-au folosit Policarp și Micescu pentru a susține

continuare în pag. 7

retragerea cetăţeniei române pentru legionarii care au luptat în Spania.

Art. 32. - Nici un Român, fără autorizarea guvernului, nu poate intra în serviciul unui Stat străin, fără ca însuşi prin aceasta să-şi piardă cetăţenia.

Extrădarea refugiaților politici este oprită. Constituția României (1923)

Art. 37. - Românul care, fără autorizarea guvernului, va intra în serviciul militar la streini sau se va alătura pe lângă vreo corporaţiune militară străină va pierde calitatea de român. El nu va putea redobândi calitatea de român decât conform art. 7. Toate acestea fără a fi scutit de sancţiunile prevăzute de codul penal în contra românilor cari au purtat sau vor purta arme în contra patriei lor.

Legea nr. 724/1924 privitoare la dobândirea şi pierderea naţionalităţii române (legea Mârzescu)

Constituția și Legea Mârzescu au fost date după Unirea din 1918 și vizau în special românii din zonele care s-au adăugat Regatului României: Basarabia, Bucovina și Transilvania, ai căror locuitori români efectuaseră până în acel moment stagiile militare și luptaseră pe front în Primul Război Mondial împotriva Regatului României, fiind încadrați în armatele Imperiului Rus și Imperiului Austro-Ungar. Legea Mârzescu specifica foarte clar pe cei *cari au purtat sau vor purta arme în contra patriei lor.* În mod evident, prevederea aceasta nu are nicio legătură cu echipa legionară care a luptat în Spania.

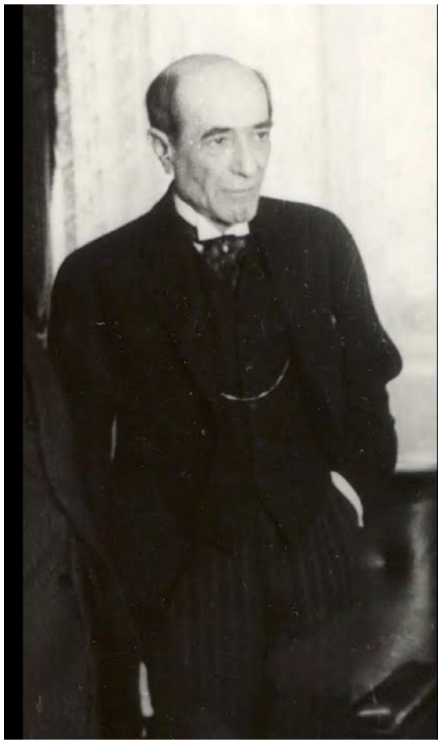

Istrate Micescu

Nu are legătură nici cu art. 32 din Constituție. Legionarii nu au intrat în serviciul niciunui stat străin! Ei au luptat ca voluntari pe frontul spaniol într-o acțiune simbolică de scurtă durată. Intenția de a pleca în Spania și scopul călătoriei au fost cunoscute cu multă vreme înainte și de autoritățile române și de întreaga țară, să nu uităm că pentru cheltuielile călătoriei legionarii au deschis o subscripție publică, întrucât nu își permiteau costurile unui astfel de drum.

Așa cum se știe, nu au plecat din țară cu scopul de a ajunge să lupte pe front, mai mult, Corneliu Zelea Codreanu le-a interzis explicit acest lucru și a limitat temporal prezența lor în Spania. Decizia de înrolare ca voluntari a luat-o Ionel Moța dimpreună cu restul echipei, la fața locului. Au luptat ca simpli soldați, fără a face uz de gradele militare pe care le aveau în cadrul armatei române, nu au primit grade militare în cadrul Războiului Civil Spaniol și nici nu au fost remunerați pentru a lupta în armata lui Franco. Prin urmare, aceste articole de lege nu puteau să îi vizeze în niciun fel. Dacă ar fi fost aplicabile, cu siguranță Palatul și camarila le-ar fi folosit înaintea anonimului Policarp.

Trebuie să mai precizăm un aspect impotant la care cititorul nostru poate s-a gândit deja parcurgând paragrafele de mai sus. Aceleași articole de lege, - plus legile guvernului Goga prin care s-a cerut evreilor din România să facă cu acte dovada dobândirii cetățeniei lor române (am scris despre ele în prima parte a materialului prezent) - integrate mai apoi în Constituția de la 1938 a Regelui Carol al II-lea, au lăsat ulterior fără cetățenie română pe comuniștii din România (majoritatea de etnie evreiască) care luptaseră și ei pe frontul spaniol, dar în tabăra republicană. Poate vă întrebați de ce legionarii nu intră sub incidența acestor legi și comuniștii da.

Cu toții au luptat în Spania în cadrul Războiului Civil, dar situația lor legală era complet diferită. O să schițez doar câteva elemente:

- Comuniștii au luptat în Spania cu sprijinul direct al Rusiei care, prin structurile ei ilegale pe teritoriul României, le-a asigurat fuga din țară, le-a finanțat călătoria și le-a asigurat tot sprijinul necesar, atât în Spania, cât și în exil, ulterior, după ce Franco a câștigat războiul;

- În cadrul Brigăzilor Internaționale, în care au fost încadrați de către republicani, comuniștii noștri au primit grade militare și au avansat în grad pe tot parcursul războiului;

- Aceștia au primit bani pentru serviciul militar depus în cadrul acestor brigăzi, primeau solda identică cu republicanii spanioli;

- Mulți dintre ei nu aveau actele necesare prin care să poată dovedi dobândirea legală a cetățeniei române, alții nici au încercat să depună actele, chiar dacă le-ar fi avut pentru că erau persoane căutate în țară, fugiseră din România după ce evadaseră din detenție unde executau condamnări pentru activitate comunistă ilegală, sau primiseră sentințe în absență, după ce fugiseră din țară;

- Comuniștii supraviețuitori ai Războiului Civil Spaniol au redobândit cetățenia română după 1944, întorcându-se în țară ca ocupant, pe tancurile sovietice...

Mă voi opri aici și vom vedea în partea a III-a a mini serialului nostru care a fost reacția lumii legionare față de atacurile cuziste la adresa echipei legionare din Spania, ce a mai uneltit Istrate Micescu, ce idee i-a venit lui Goga pe finalul campaniei...

Apropos de Octavian Goga, care până la urmă este un element central al analizei noastre, poate va întrebați de ce nu l-am prea pomenit în textul curent, unde era și ce atitudine a luat față de isprava lui Micescu făcută sub umbrela partidului său. Ei bine, nu era și nu se pronunța... a tăcut mișelește tocmai el, a tăcut conștient, complice și ticălos, alături de A.C. Cuza.

CEZARINA CONDURACHE

CENTENAR AUREL VIȘOVAN

În luna iunie s-au împlinit 100 de ani de la nașterea lui Aurel Vișovan, eveniment pe care se cuvine să îl marcăm în paginile revistei noastre. Personalitatea, viața, lupta și suferința lui sunt bine cunoscute și cititorilor și urmăritorilor noștri, nu voi prezenta o biografie detaliată, ci câteva scurte repere biografice pentru fericită aducere aminte:

- născut în 1926 la Sărmășag/Sălaj;

- din 1932 familia se mută la Sighet;

- student al Facultății de Drept din Cluj;

- profesor suplinitor la Liceul „Dragoș Vodă” din Sighet, predând fizică, chimie și italiană;

- șeful Grupului Legionar Maramureș, șef al rezistenței anticomuniste din Maramureș;

- deținut politic timp de 16 ani (1948-1964) în temnițele Sighet, Cluj, Jilava, Pitești (unde va trece prin infernul reeducării), Gherla, Baia Sprie, Aiud, Bărăgan (domiciliu obligatoriu), Nouă Culme, Satu Mare;

- condamnat inițial în 1948 la 10 ani temniță grea pentru activitate legionară, în 1958 va avea un nou proces, fiind judecat și condamnat la încă 18 ani muncă silnică, printre altele, pentru compunerea (în anii 1948-1949) incendiarului poem carceral „Rapsodia Maramureșului”;

- eliberat în 1964 din Aiud, a reușit cu greu să termine studiile de economie, căsătorit cu Aurelia, profesoară de matematică;

- după 1990 își scrie memoriile carcerale și participă activ la răspândirea adevărului despre generația sa, generație martirizată de un regim dictatorial ateu și străin de esența neamului nostru;

- în 1997 îl întâmpină la Sighet pe Regele Mihai I, având onoarea de a rosti discursul de bun venit, în numele deținuților politici și al tuturor maramureșenilor;

- după o viață de pătimire, jertfă și demnitate oferite în Hristos neamului românesc, trece la cele veșnice în 2002.

După 100 de ani de la naștere și 24 de ani de la mutarea în cer, Aurel Vișovan nu reprezintă doar un reper istoric dintr-o secvență cronologică a neamului nostru, nu reprezintă numai trecutul nostru, ci, în egală măsură, prezentul și viitorul. Și asta pentru că toată viața sa, toate suferințele din temnițe, toate meritele și biruințele câștigate în detenție și în libertate, nu le-a trăit ca persoană particulară, ci ca reprezentant și exponent al unui ideal, al unei organizații, al unei ierarhii, al unei ideologii care nu era centrată pe individ, ci pe neam. Nu vorbim, așadar, despre o persoană fizică oarecare, ci despre un străjer al neamului fixat la porțile Maramureșului: legionarul Aurel Vișovan.

Rostim aceste cuvinte astăzi cu toată responsabilitatea de care suntem datori să dăm dovadă, deși agitația creată în jurul anumitori legi actuale ar dori să ne convingă că autocenzura este cea mai bună cale de a evita posibile neplăceri legale. Adevărul nu este propagandă, adevărul nu este cult al personalității, adevărul nu este incitare la nimic, adevărul nu este infracțiune. Iar pronunțarea lui firească, fără interese de niciun fel, cu bun simț, discreție și cu recunoștință, nu poate încălca nicio lege și nicio ordonanță.

Aurel Vișovan continuă să pășească în rând cu cei care astăzi îi cintesc memoria, cu cei care poate abia acum îl descoperă și în mod cert cu cei care îl vor cunoaște în viitor. Cine îl caută și vrea să îl întâlnească astăzi pe Aurel Vișovan îl poate găsi în:

- Urmașii săi direcți, în acțiunile, conduita și viața lor publică și de familie: Pr Marius Vișovan, cei 6 copii ai săi și cei 3 nepoți (Aurel Vișovan este momentan triplu străbunic, cea mai mare biruință a lui în plan omenesc);

- Paginile cutremurătoarelor sale memorii de detenție „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, pentru ce m-ai părăsit...”;

- În versurile incendiarei „Rapsodii a Maramureșului” sau în cele pline de durere sau și speranță ale “Aiudului”;

- În celula 74 amenajată la Memorialul Victimelor Comunismului și al Rezistenței Sighet, cea care îi poartă numele pentru a onora memoria „lotului Vișovan”;

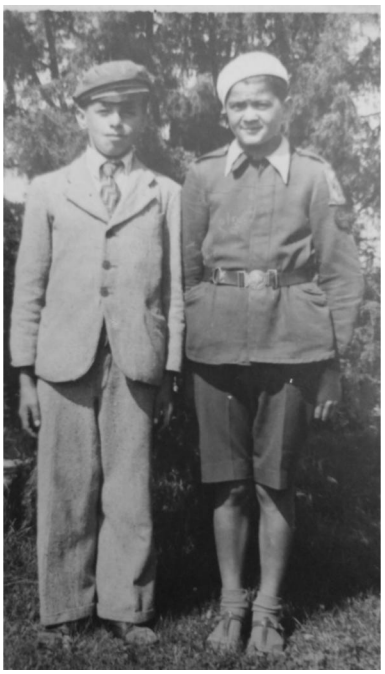

Aurel Vișovan și Lică Popșa, elevi de liceu, anii ’40

Aurel Vișovan, în preajma arestării, 1948

- Zecile de cărți de memorialistică a detenției, cărți care tratează fenomenul sfinților din închisori, cărți de cercetare istorică și culegeri de documente care vorbesc despre jertfă și pătimirea lui Aurel Vișovan;

- Ansamblul plăcilor comemorative de la Penitenciarul Aiud și de la Monumentul Calvarul Aiudului, placa omagială de la Liceul „Dragoș Vodă”, pe Monumentele foștilor deținuți politici de la Sighet, Ieud și Dragomirești;

- În comemorările anuale de la Sighet, Aiud, Târgșor;

- În cimitirul din Sighet unde își odihnește eternitatea, tăcut și discret.

Până când îl veți întâlni sau reîntâlni, păstrați-l în gând și rugăciune, și nu uitați că Aurel Vișovan așteaptă, pentru că sub steagul zdrențuit de mii de lupte, el stă de strajă la hotar...

Aurel Vișovan – PREZENT!

CEZARINA CONDURACHE

Epilog 2002 - Aurel Vișovan

În completarea atmosferei Centenarului nașterii lui Aurel Vișovan (împlinit recent, la 4 iunie 2026) oferim cititorilor acest text sugestiv și impresionant, scris de Ioan Dunca la scurtă vreme după trecerea sa în veșnicie în 2002 și publicat de Fundația Academia Civică în antologia de texte intitulată „Memoria Închisorii Sighet”, ediția a doua, revizuită și adăugită, îngrijită de Romulus Rusan.

Se face mare caz astăzi de lipsa de „modele” resimțită de tinerii Patriei noastre, explicându-se astfel dezorientarea și dezordinea morală în care se zbat.

Orizontul se caută, ordinea se formează.

Dacă e vorba de modele, noi am avut unul cum altul nu-mi imaginez. Nu era singular, au fost și alții în vremea adolescenței noastre, trezită în foc, perioada ocupației maghiare (1940-1944), războiul, lupta inegală pentru salvarea Maramureșului de anexarea la Uniunea Sovietică (1945) urmată de mâzga comunismului zis biruitor. În astfel de vremuri apar modele, dar ce fac ele dacă nu-i cine să le urmeze?

În criza de profesori de după război, aceștia au fost suplinți de tineri absolvenți de liceu, de teologie, studenți „particulari”…, înlocuind aceștia cu real succes lipsa titularilor. Se muncea mult pe vremea aceea și era o extraordinară străduință de a umple golurile lăsate de… istorie.

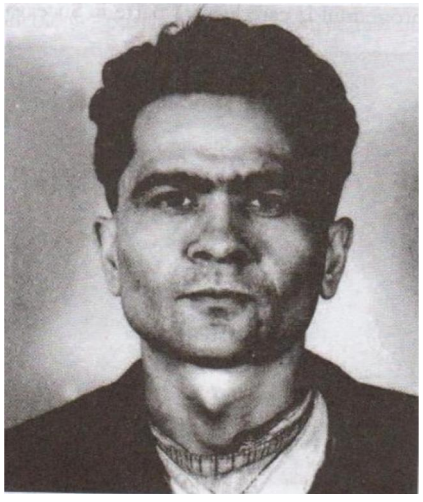

Aurel Vișovan, în detenție, anii ’50

Așa a apărut la liceul „Dragoș Vodă” din Sighet tânărul absolvent al Colegiului „Diaconovici Loga” din Timișoara, Aurel Vișovan. Preda ca suplinitor chimia, fizica și limba italiană și studia la Facultatea de Drept din Cluj ca „particular” (fără frecvență). Părea mai degrabă un elev din anii terminali decât un profesor. Cu toate acestea s-a impus repede prin seriozitate și muncă temeinică. Înalt și vertical, frumusețe bărbătească, aspră până îl cunoșteai, totdeauna pregătit la ore, sever și drept, admirat și - ca profesor - temut.

Ne întrebam, cum poate munci atâta? Știam că e student strălucit, cu toată situația ingrată de „particular”. A mai refăcut, el știe cum, laboratorul de fizică și chimie ca și ce mai rămăsese din colecțiile naturale devastate de mutările de colo-colo care nu se mai terminau pentru a face loc spitalelor militare sovietice. Când totuși mutările au încetat, printr-o muncă enormă și cu efortul susținut și de corpul profesoral și de elevi, s-a reclădit din dezastru ce s-a mai putut, urnindu-se din nou școala.

A urmat instaurarea comunismului și reacția noastră. Mă număr printre aceia care au fost acceptați să-l urmeze pe Aurel Vișovan și m-am simțit întotdeauna onorat de aceasta. Era într-adevăr un model de urmat și a fi acceptat în preajma lui, o onoare.

Prima arestare în 1948. Nu intru în amănunte, au fost scrise de alții. Celula ne-a legat și mai mult, ne-am cunoscut și mai bine, și chiar dacă domn’ profesor (cum continuam să i ne adresăm) regreta că ne-a vârât în belea și și-a asumat întreaga responsabilitate la Tribunal, noi nu am regretat.

Regretul a fost în toamna anului 1949 când ne-am despărțit la Jilava și știam că va trece mult până îl vom revedea, având o condamnare de 10 ani temniță grea. Dar nu știam că la Pitești, unde urma să meargă el, va intra în oroarea dezlănțuită acolo din prima clipă. A parcurs totul de la capăt la capăt. Cum a supraviețuit?

Nu bănuiam atunci că ne vom regăsi după 10 ani tot în fața unui Tribunal Militar, judecați și condamnați, tot cu el acuzat principal, deși în intervalul de 10 ani nu ne revăzusem.

Din feciorul falnic, impunător, rămăsese o umbră. Bolnav, descărnat, abia ținându-se pe picioare, cere din nou instanței să-l considere pe el unicul responsabil. Responsabil? De ce? Grupul nou format era în majoritate din vechiul nostru grup de acum 10 ani, dar mai erau și alții adăugați după criterii doar de Securitate știute pentru a alcătui o falsă organizație antistatală, după nevoile momentului. Iar umbra celui care fusese domn’ profesor Vișovan încerca să atragă toată nenorocirea pe capul lui. El care suportase singur chinuri mai mult decât toți la un loc!

Am schimbat puține cuvinte atunci. Bucuria revederii era umbrită de starea lui, disperată din punctul meu (nu numai al meu) de vedere. Aveam să stăm următorii ani în temnița din Satu Mare, în prima perioadă Aurel fiind separat de noi, ceilalți maramureșeni.

O iarnă întreagă, deosebit de friguroasă, a fost izolat într-o celulă cu un turnător, având caverna de la plămâni deschisă (avea mai multe, dar asta era cea mai mare) fără niciun medicament. În celula aceea cu regim special se introducea căldura excesiv, alternând cu stoparea căldurii la fel de excesiv. Probabil se presupunea că în felul acesta va muri în mod „natural” fără să le mai dea dureri de cap.

Primăvara i s-a făcut o radiografie cu rezultat stupefiant - caverna era închisă și calcifiată! Ce să mai înțeleagă sărmanii criminali oficiali? Că banditul e tot bandit, dă planurile peste cap așa, de afurisit ce e! Lasă că-l aranjăm noi altfel!

Așa a apărut în celula noastră supraaglomerată. Zece sau unsprezece într-o celulă calculată în vremea chezarocrăiei (a Imperiului austro-ungar) la maxim trei inși. E drept, calculul se referea la hoți, ceea ce era altceva. În fine, eram aici aproape toți din grupul nostru. Pentru Aurel era clar:

- M-au adus aici ca să vă îmbolnăvesc și pe voi. Eu știu că până în prezent nu am fost niciodată „pozitiv”. Dar cine știe… mi-e teamă pentru voi!

Era scandalos! Omul acesta nu se gândește niciodată la sine?

continuare în pag. 10

EPILOG 2002 - AUREL VIȘOVAN

Nu! Aurel, cum începuserăm cu greu să i ne adresăm la cererea lui, nu se gândea niciodată la sine. Se îngrijea în felul lui, cunoscându-și boala pe de rost, dar cu grija noastră spre a nu fi el cauza - chiar indirectă - unei eventuale contaminări în grup.

Situația nu era roză nici pentru alții. Costică Radu era cu nervii la pământ după tratamentul brutal suportat la Ministerul de Interne, Fănică Deac era chinuit de pietre la rinichi, suportate în stilul lui, fără să crâcnească fără un oftat măcar, exasperându-l pe Nistor Man care afirma cu convingere că tipul (adică Fănică) era pur și simplu inuman! Ceilalți la fel, poate nu bolnavi sau mai puțin grav dar slăbiți și lihniți de foame. Dar toate păreau mărunte față de starea jalnică a lui Aurel.

Ce era de făcut? Medicamente primea, dar nu ce-i era necesar. Nu se știe de ce, exact acestea erau lipsă în farmacia pușcăriei! A profitat o dată de bogatele-i cunoștințe de chimie cerând două soiuri de pastile, care sfărâmate și amestecate într-un banal flaconaș de medicamente au dus la un rezultat absolut incredibil. Pe traiectul între nas și trahee a făcut o ulcerație despre care presupunea Aurel - și bine a presupus - că ar fi de natură TBC. Motiv serios de alarmare, din care a rezultat combinația reușită, alcătuită de Aurel. Am fost pe post de infirmieră și am suferit văzând lacrimile de durere scurse din ochii lui Aurel când, strângând din dinți, turnam combinația pe nările larg deschise spre tortură. De câteva ori pe zi! Dacă eu suferam, pur sentimental, ce o fi îndurat Aurel? Nu știu. Știu că treptat durerile au scăzut până la dispariția totală. Posibil că ulcerația s-a închis în urma tratamentului auto-prescris.

Dar a mai fost și un alt fel de tratament și anume buna dispoziție pe care ne-am străduit și am reușit să o creem redevenind niște adolescenți, cam întârziați ce-i drept, și generând o voie bună ca în vremea adevăratei adolescențe. Ne-am ocupat timpul și l-am implicat fără rușine și pe Aurel, apucându-ne pentru început de italiană, alții de matematică și tot ce ne mai dădea prin cap că ar trebui să știm și nu știam. Ori așa ceva găsești mereu și aveam și dascălii la îndemână. Treaba asta și afecțiunea noastră absolut sinceră și fără rezerve l-a înviorat pe Aurel nesperat de mult.

Aurel Vișovan la 50 ani, 1976

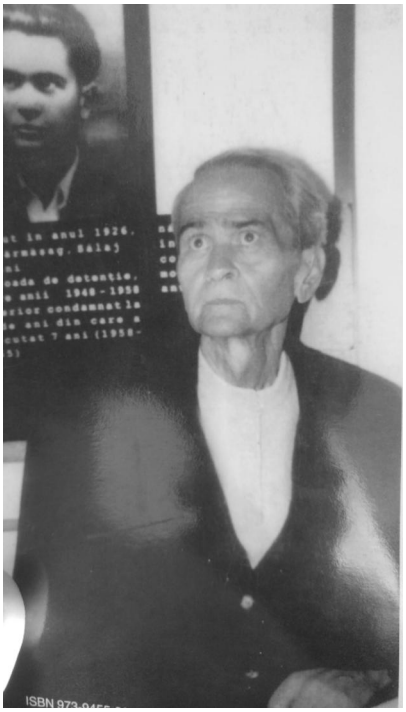

Aurel Vișovan, anii ’90, închisoarea Sighet, celula 74 în care a stat lotul Vișovan

Desigur, resortul principal a fost moralul și morala lui. Dar ne place să credem că am ajutat puțin și noi.

Dar când a trebuit să ne despărțim din nou am fost din nou îngrijorați: oare-l vom revedea cândva?

L-am revăzut. După ce și-a făcut restul „stagiului” la Aiud, unde a fost instalat direct in Zarcă. Și unde a supraviețuit din nou. Cum? Presupun că rugându-se. Întreaga lui viață a fost rugăciune. În gând și faptă. În dăruire totală pentru ceilalți. Niciodată nimic pentru el.

Peste ani, mulți ani, mi-a împrumutat o carte despre Pitești (Dumitru Bordeianu, *Mărturisiri din mlaștina disperării*) și grija lui era cum să șteargă de acolo sublinierea *„Aurel Vișovan, eroul de la Pitești”* … dacă nu știu eu cumva ceva, o soluție… ca să șteargă sublinierea de care se jena. Am râs din toată inima, acesta era Aurel și sub acest aspect era indubitabil fără speranță de schimbare...

Amănunte despre el însuși, în cartea de memorii pe care cu greu a fost determinat să o dicteze. Puține. Nu i-a plăcut să vorbească despre sine. Dar generos peste măsură cu alții, toți mai buni în opinia sa decât el. S-a căsătorit cu o fată pe măsura lui, dar viața nu l-a cruțat. A avut dureri de toate felurile, mai ales pierderea unui copil. A rămas cu unul care i-a dăruit pe cât era în viață încă cinci nepoți, al șaselea pe drum. O casă plină de copii și de hărmălaia lor veselă. În toată viața lui, roasă de închisori, de boli, de chinuri atroce și uneori de calomnii și învinuiri nedrepte, pe care nu se ostenea să le combată, a avut totuși marea bucurie, inegalabilă, a unei familii numeroase și devotate.

Mulțumesc pe această cale soției sale, Aurelia, în numele tuturor celor care l-am iubit nelimitat pe Aurel, pentru ceea ce a știut să-i ofere.

- Tot mor, de atâția ani…

Cuvintele acestea le-am auzit, mai mult șoptite, ultima oară când l-am văzut în viață. Cumplit de adevărate. Murea mereu și revenea miraculos. De atâtea ori ne-am despărțit fără iluzia revederii și totuși ne revedeam. În ciuda a ceea ce era evident am avut și de data asta vaga iluzie că va depăși din nou pragul, că va păcăli moartea.

Dar de data asta nu a mai fost să fie. Era 7 august 2002…

Nu-mi vine să folosesc cuvântul moarte când e vorba de Aurel.

Lui i se potrivește mai degrabă următorul fragment dintr-o rugăciune alcătuită de Padre Pio:

„**Rămâi cu mine Doamne, și ajută-mă ca și eu să rămân mereu cu Tine pentru ca să trăiești doar Tu în mine, iar eu să dispar în Tine și să mă consum, mic bob de tămâie în văpaia iubirii Tale infinite. Amin**.”

Ioan Dunca

Memoria Închisorii Sighet, Fundația Academia Civică, 2003.

Aspazia Oțel Petrescu - un suflet dăruit lui Dumnezeu (9)

Una dintre cunoscutele mărturisitoare ale credinței creștine din țara noastră, îndelung pătimitoare în temnițele comuniste, o adevărată doamnă a demnității românești, Aspazia Oțel Petrescu (1923-2018) constituie de mulți ani un model de dăruire spirituală pentru mulți dintre cei care au cunoscut-o, personal sau prin impresionanta sa lucrare de memorii „Strigat - am către Tine, Doamne...", ea intrând recent și în atenția structurilor competente din cadrul Bisericii Ortodoxe Române în vederea unui posibil proces de canonizare. Oferim cititorilor câteva fragmente din această lucrare, în semn de omagiu la 8 ani de la trecerea ei la Domnul. (**M.V.**)

Înapoi la Cluj

La Cluj am coborât primele din dubă, într-un hal de epuizare fizică greu de imaginat. Ca să poată merge, Maricica a trebuit susţinută de două dintre noi. M-am pomenit transportată din nou la „vila" de pe strada Regală. Singură, într-o celulă de pe ultimul culoar al arestului, mă gândeam cu resemnare că aici cel puțin am banca la dispoziție ca să pot dormi o mie de ani. La scurt timp unul din vecini s-a interesat de noul venit, l-am spus cine sunt şi imediat mi-a comunicat că inginerul Mircea este în arest, acuzat printre altele că m-a găzduit şi că mi-a trimis prin mama un pachet cu hrană şi îmbrăcăminte.

I-am mulţumit vecinului că m-a avertizat şi am început să mă gândesc cu disperare la ce putea să urmeze. Aşadar a fost zadarnică bucuria mea că scăpase cu bine din anchetările noastre. Eram atât de mulţumită că în declaraţiile mele numele lui nu fusese pomenit! Eram sigură că Dumnezeu l-a acoperit pentru marea bunătate a sufletului său. Mă gândeam cu groază la Margareta, rămasă singură. Cum se va descurca cu cei trei copilaşi? Ce puteam să fac acum? Faptele erau evidente. Nu puteam nega că am stat la ei peste doi ani de zile şi nici că am primit pachetul. Mi-am amintit cât m-am bucurat când am descoperit scrisul Margaretei pe un borcan cu „alifie pentru genunchiul lui Păzi" şi crenguţa de brad cu două fondante în care am recunoscut reţeta casei Mircea. Nu m-am gândit atunci, în duioasa mea bucurie, că întreaga familie va plăti pentru un gest umanitar.

„Bunătatea proletară" nu lovea numai în noi ci şi în familiile noastre şi în prietenii noştri. Eram transformaţi în călăii celor pe care îi stimam şi îi iubeam şi care, pe lângă suferinţa pe care le-o pricinuia detenţia noastră, trebuiau să plătească cu spaime şi lacrimi, cu umilinţe şi lipsuri de tot felul, cu frustrări şi marginalizări, vina că ne erau rude, ca şi cum cineva ar putea să-şi aleagă singur părinţii sau copiii.

Când ne-au eliberat şi am aflat prin câte le-a fost dat să treacă mi-am zis că mii de ani de iubire nu vor putea compensa şi vindeca rănile provocate de o ură bezmetică, lipsită de orice strop de omenie. Sabia pe care a văzut-o dreptul Simeon străpungând inima Sfintei Fecioare Maria a străbătut (de câte ori?) inimile sfintelor noastre mame. Câte lacrimi arzătoare, câte rugăciuni fierbinţi, câte spaime şi îndoieli; îşi poate cineva imagina câţi munţi de suferinţă ar forma toată restriştea lor adunată la un loc?! Dar copiii rămaşi fără părinţi, umiliţi, prigoniţi şi zdrobiţi, ca şi cum ei ar fi putut decide opţiunile luate de părinţii lor?!

Mă cuprinse o disperare neagră. Îmi era clar că am fost adusă aici ca martoră a acuzării şi mi se părea cumplit că voi fi nevoită să confirm „crima" că a fost bun cu mine şi m-a ajutat. M-am aşezat în genunchi pe betonul rece şi m-am rugat fierbinte, din adâncul fiinţei mele:

„- Doamne, Te implor, scuteşte-mă de umilinţa de a fi martor al acuzării în procesul lui Mircea, de care, sigur, nu-l vei scuti. Dacă ai hotărât ca şi el să intre în cohortele care trebuie să mărturisească prin suferinţă pentru Tine şi dacă şi el trebuie să fie jertfă de răscumpărare pentru neamul românesc, ajută-l, ocroteşte-l, ai milă şi îndurare de familia lui iar pe mine apără-mă de ruşinea de a lovi mâna care m-a ajutat. La Tine toate sunt cu putinţă, Doamne! Ai milă!"

Mi-am amintit de Sfânta Tereza şi a fost pentru prima dată când am apelat la ajutorul ei: „- Sfântă Tereza, dacă ai fost rugată să-mi fii mijlocitoare pe lângă Bunul Dumnezeu, te rog fierbinte, fii mijlocitoare! Roagă-L să-mi acorde darul de a nu depune mărturie în defavoarea binefăcătorului meu. Roagă-L să nu permită diavolului să apese conştiinţa mea cu o astfel de infamie."

Niciodată nu am să fiu capabilă să exprim în ce fel Domnul, în toată măreţia Sa, ne acordă favorurile pe care I le cerem aproape cu impertinenţă. Singurul grai în care pot exprima uluita mea recunoştinţă este graiul lacrimii, acea lacrimă limpede, rotundă şi mare cât toată întinderea sufletului meu. N-am fost chemată la anchetă, n-am dat nici o declaraţie la dosarul inginerului, n-am fost chemată martoră a acuzării în procesul său, am plecat din arest fără să mă întrebe nimeni, un cuvânt.

Reluăm legaturile între noi

Am fost depuse la penitenciar în vederea procesului. Celula noastră era plasată cu un etaj mai sus decât rân-

continuare în pag. 12

ASPAZIA OȚEL PETRESCU – UN SUFLET DĂRUIT LUI DUMNEZEU

dul trecut, într-o secţie de femei unde erau arestate de drept comun. Condiţiile de cazare şi hrană erau la fel ca rândul trecut.

Ne-am gândit să investigăm unde sunt fraţii noştri. Am scris un bileţel, am depănat pe el nişte lână şi am lansat prin fereastră ghemul, socotind că cei de sub noi sunt fraţii noştri şi îl vor recupera. Numai că cei de sub noi nu s-au grăbit să ia ghemul, nu erau studenţii. Un gardian din curte l-a observat şi a ne-a strigat să-l retragem imediat căci altfel „moartea-i pe voi cât capra”. Ne-am sfătuit să spunem că ne-am jucat aruncând cu gheme una în cealaltă şi astfel unul a scăpat pe geamul deschis pentru aerisire. Nu a venit nimeni să cerceteze problema, dar mijlocul nu mai putea fi folosit.

Am imaginat un mod prin care să ne facem cunoscută prezenţa şi am hotărât să facem o grevă cu totul originală. Astfel, ne-am aşezat cu faţa la perete şi fiecare din noi a început să urle câte ceva: un cântec, o poezie, orice ne venea în gând. Era un vacarm îngrozitor. Un gradat însoţit de gardieni s-au năpustit în celula noastră şi ne-au întrebat dacă am înnebunit. Le-am spus că nu vom tăcea până ce nu vom fi duse în secţia de deţinuţi politic, acolo unde se află întreg lotul din care facem şi noi parte. Spre uimirea noastră demersul a reuşit.

Am fost coborâte la etajul nostru, pe aripa noastră, în camera noastră din care am plecat la Mislea. Aici, singură, se afla Tuta. Foarte volubilă ne-a pus la curent cu ce ne interesa. În celula din fund se aflau mulţi preoţi şi teologi uniţi care se opuseseră la desfiinţarea Bisericii Unite şi au refuzat să treacă forţat la ortodoxie. Urmau apoi studenţii aduşi de la Piteşti în vederea procesului. Elevii aduşi odată cu noi de la Târgşor erau pe altă aripă deoarece vor avea un proces separat de al nostru.

Tuta vorbea cu vecinii noştri prin alfabetul Morse, pe care l-am învăţat imediat. Ea folosea sistemul bărbaţilor care băteau pentru linie două puncte apropiate. Noi îl vom folosi trasând pe perete chiar o liniuţă, care se auzea perfect şi era foarte distinctă. Cu timpul vom ajunge la asemenea performanţe de viteză că vom folosi doar începutul cuvintelor. Confirmarea de „înţeles”, care se făcea printr-un punct, survenea tot mai des la jumătatea cuvintelor.

Foarte curând Tuta a fost scoasă din cameră şi, de atunci, nu ne-am mai văzut cu ea niciodată. Nu a apărut nici la proces şi, deşi prin analogie cu cazuri similare ar fi trebuit să ia trei ani, a rămas cu pedeapsa doar la timpul cât a fost reţinută. Ciudat e că singura care şi-a dat seama de curiozitatea faptului a fost Iulia. Să mă ierte Dumnezeu dacă greşesc, dar cred că de la Tuta şi-au tras anchetatorii „cunoştinţele” despre grupul nostru. Ne văzuse pe toate şi ne cunoscuse la parastasul pe care îl făcuse Dina pentru Titi Gâţă. Chiar şi eu am realizat târziu şi cu teama de a nu greşi, situaţia „aparte” a Tutei. Deci gestul agentului care mi-a arătat fotografiile a fost sincer prevenitor şi trebuia închis în cea mai deplină tăcere. I-am povestit Angelei (devenită cumnata mea) această întâmplare abia după revoluţia din 1989. Angela a fost supărată, s-a simţit chiar jignită şi m-a întrebat cum de am lăsat să treacă sub tăcere un fapt atât de important, mai ales că arunca altă lumină asupra faptului că am cerut confruntări în anchetă, l-am spus că nu puteam risca să ajungă la o ureche de informator un gest atât de uman.

Gardienii de pe secţie ne-au primit ca pe vechi cunoştinţe. Ne făceau mici favoruri: ne umpleau gamelele cu mâncare, ne ţineau mai multă vreme la spălător. Unul dintre gardieni avea o simpatie deosebită pentru Vichi. Îl impresiona copila, cu cosiţe blonde, vioaie şi prietenoasă cu toată lumea. Avea o plăcere deosebită să-i umple gamela cu arpacaş şi să-i spună: „-No, mâncă, Victorie!”

În intervalul de timp care s-a scurs până la proces, am reuşit să refacem legăturile. Băieţii, care ştiau mai multe din felul cum s-a desfăşurat procesul frăţiorilor, ne-au spus că totul este o punere în scenă ridicolă, un adevărat circ. Nu va fi un proces

clasic, ci unul comunist. Pedepsele vor fi exagerate, dreptul la apărare va fi nul. Va trebui deci să abordăm o ţinută demnă, fiind conştienţi că soarta noastră este deja pecetluită şi că nici o dezbatere corectă nu va avea loc.

Într-una din zile am fost anunţată să stau prezentă la „crăpătură” deoarece în faţa uşii noastre va fi cineva care doreşte să fie văzut de mine. Era inginerul Mircea. Nu părea prea schimbat. Ochii lui albaştri erau senini şi nu exprimau reproş sau regret. Am pronunţat tare: „Doamne-ajută, frere!” Deoarece nu suporta să-i vorbesc cu „dumneavoastră” îi spuneam „frere”. A zâmbit uşor, m-a salutat cu mâna dreaptă şi a plecat împins de un gardian care a prins de veste că staţionează. Nu l-am mai văzut niciodată.

Auruţa, cea mai înaltă dintre noi, o ridica pe Vichi la fereastră pe umerii săi. Dându-şi un nume schimbat, „Laura”, Vichi vorbea cu un grup de evrei aflaţi pe acelaşi etaj cu noi, dar pe latura care făcea unghi drept cu aripa noastră. Erau, poate, sioniști care aşteptau şi ei procesul. Nu vorbeau corect româneşte, probabil pentru că erau vorbitori de limbă maghiară. Într-una din zile am primit, prin spălător, un bileţel de la ei. Doreau să facem rugăciuni pentru ei ca să aibă un proces uşor. Credeau foarte tare în rugăciunile noastre.

continuare în pag. 13

ASPAZIA OȚEL PETRESCU - UN SUFLET DĂRUIT LUI DUMNEZEU

Spuneau că ortodocşii sunt ascultaţi de Dumnezeu. Promiteau că şi ei se vor ruga pentru noi. Erau credincioşi deoarece în fiecare seară îi auzeam rugându-se. Rugăciunile lor ebraice, cântate monoton, nouă ne sunau ca o tristă lamentaţie. În bilet au pus pentru Vichi şi două bomboane. Nu ştiau că noi nu primeam pachete, aşa cum primeau ei. Ne-a amuzat mult ararea lor: „- Laura, fie ţie viaţa dulce, fim noi liberi!" Cât de nepătrunse sunt căile Domnului**! Legionari şi evrei, ne-am rugat unii pentru alţii, cu căldura compasiunii, cerând îndurarea Creatorului Milostiv şi Iubitor de oameni, fie că se numea Dumnezeu, fie că se numea Adonai.**

Procesul

Procesul a început în Lunea Mare, prima zi din Săptămâna Patimilor. Era un proces cu public, ţinut în sala mare a tribunalului. Pe podium, în faţă, era Tribunalul Militar care urma să judece, format din colonelul Vlasu, patru asesori populari, procurorul şi grefierul. În spate, aşezate în amfiteatru, erau băncile pentru public. Jos, pe bănci lungi de lemn, eram noi, acuzaţii. Ne separa de restul sălii un zid de militari, care aveau misiunea să evite orice contact între noi şi public. Noi nu aveam voie să facem nici o mişcare, nu puteam întoarce capul, nu puteam strecura nici o privire peste „vigilenţa poporului".

În prima zi am ascultat actul de acuzare, un rechizitoriu global, violent, care înfiera organizaţia noastră cu epitete surprinzătoare şi cu acuzaţii incorecte. Cu o voce tunătoare şi sacadată, eram acuzaţi în bloc ca cei mai aprigi duşmani ai poporului, în general şi ai proletariatului, în mod special.

Fiind o organizaţie „subversivă şi teroristă de tip paramilitar fascist" ne pregăteam în vederea unui complot criminal împotriva orânduirii sociale care promitea „cea mai bună şi cea mai dreaptă dintre lumi". Exponenţi ai burghezo -moşierimii exploatatoare, eram vânduţi imperialismului străin. Făceam spionaj în favoarea agenturilor imperialiste, eram organizaţia cea mai abilă în asasinate politice, mai ales împotriva evreilor.

Rechizitoriul a durat ore. Ascultam cu stupoare cum bubuia ura în fiecare cuvânt, mă simţeam la mii de leghe depărtare de „crimele" care ni se puneau în spinare, realizam acut de dureros că nu numai o mişcare declarată net anticomunistă era pusă la zid, ci tot ce însemna România. Va fi oare scris să se înece neamul românesc în mlaştina aceasta de ură atee? Până unde îi va îngădui Dumnezeu diavolului roşu să demoleze vechile aşezăminte? Când se va reîntoarce şi peste ţara noastră aripa de înger izgonită acum cu atâta îneverşunare? Au urmat zilele de audiere a acuzaţilor şi martorilor. Practic, acuzaţii erau şi martori ai acuzării. Toată dezbaterea se reducea la reconfirmarea propriilor declaraţii, baza de acuzare a inculpatului. Dacă spuneai că declaraţiile nu sunt valabile pentru că au fost smulse prin tortură fizică şi constrângere morală ţi se lua dreptul de a mai vorbi.

„- Ce înseamnă constrângerea morală?", a ricanat unul din asesori.

Când Angela a spus dintr-o singură răsuflare că şi-a scris declaraţia cerută de anchetator numai după ce m-a văzut la confruntare, în ce hal fără de hal arătam eu, bătută crunt, a fost apostrofată dispreţuitor şi i s-a luat cuvântul.

Circul audierilor nu era numai grobian, ci lua uneori aspecte rafinate. Astfel au făcut caz de umanitarism în legătură cu Maricica. Au invitat-o pe un scaun, foarte aproape de completul de judecată - vezi, Doamne, ca să fie scutită de efort fizic. Pentru aceasta i-au citit din declaraţie exact acele fraze care o puneau într-o lumină penibilă faţă de noi. Au întrebat-o apoi, cu o politeţe perfidă, dacă îşi menţine afirmaţiile. Peste mine au trecut foarte repede spunând că rezultatul anchetelor mele este mai mult decât edificator. Afirmaţia urmărea, de asemenea, discreditarea mea în faţa grupului. M-a caracterizat ca fiind o persoană abilă şi periculoasă, cu apucături mistice, retrograde.

Un moment foarte penibil a fost aducerea în instanţă a unui martor mai special. Vasile Havrilescu, deznodat în bătăi, a fost internat la una din policlinici. Aici Vasile reuşeşte să-l convingă pe unul din tinerii medici să ducă un bilet unuia dintre intimii săi prieteni. Acesta a considerat că biletul este o capcană pe care i-o întinde securitatea şi, în consecinţă, l-a predat, sacrificându-l pe bietul medic. Nesiguranţa şi lipsa de încredere începea să funcţioneze. N-aş fi vrut, pentru nimic în lume, să fiu în pielea acestui prieten adus ca martor al acuzării. Simţeam, densă, dezaprobarea întregii săli. Un gest de laşitate arunca în temniţă un suflet caritabil. Un tânăr medic era acuzat de omenie. Vinerea Mare a fost rezervată apărării ce urma să fie susţinută de avocaţi numiţi din oficiu. Totodată era programată şi acordarea ultimului cuvânt.

Mama e în sală

Când ne conduceau spre sala de judecată am zărit la una din uşi, unde se făcea legitimarea publicului, pe Rodica Ş., o bucovineancă tânără, frumoasă şi curajoasă. Ne-am întâlnit privirile şi am înţeles că Rodica mima cu buzele un cuvânt: „Ma - ma". - Am făcut semn spre mine, adică „a mea?" Rodica a repetat semnul spre mine, adică „a ta". Deci mama era în sală. M-a copleşit o emoţie sufocantă. Mama a coborât din munţii Sebeşului ca să mă vadă! Cum să-i dau un semn cât de mic, cum să fac s-o zăresc măcar?!

Introduşi în sală, preşedintele ne-a acordat un sfert de oră să vorbim cu apărătorii noştri. Alt circ. La mine a venit un tânăr care mi-a spus că l-a avut pe „unchiul meu" profesor la Facultatea de Drept şi că pentru aceasta ar dori să pledeze eficient pentru mine. Mi-am amintit că profesorul E. D. Tarangul avea obiceiul să mă prezinte ca nepoată a sa. Tânărul avocat îmi spuse că a încercat să-mi studieze dosarul dar i s-a refuzat categoric. Mă ruga, deci, să-i ofer, pe scurt, câteva capete de apărare, l-am mulţumit pentru buna sa intenţie şi l-am sfătuit să spună la pledoarie: „- Întrucât nu cunosc dosarul cauzei, nu mi s-a permis să-l studiez, las justiţia

continuare în pag. 14

ASPAZIA OȚEL PETRESCU – UN SUFLET DĂRUIT LUI DUMNEZEU

să-şi urmeze cursul.” Dar dacă vrea, cu adevărat, să-mi facă un serviciu, să mă ajute să mă întorc cu faţa spre public (consemnul era ca apărătorii să ne ţină cu spatele spre sală). Avocatul meu a acceptat riscul şi, mimând o discuţie înfocată, m-a rotit cu faţa spre public. Ostaşul de lângă mine s-a făcut că nu vede manevra aşa că am început să cercetez cu înfrigurare, rând cu rând, publicul. Am remarcat doi colegi de studiu, l-am văzut pe bunul nostru prieten, Naia, am văzut-o pe Lili care mi-a făcut un gest de dezaprobare - n-am înţeles pentru ce anume - şi, în sfârşit, chiar în ultimul rând, se afla mama. Şi-a dat seama că o caut şi s-a ridicat de pe bancă pentru ca să o observ mai uşor. Când ne-am întâlnit privirile a început să plângă liniştit; lacrimi mari îi brăzdau chipul frumos, l-am făcut semn că nu trebuie să plângă, să-şi şteargă ochii, l-am arătat inima, locul în care ne vom întâlni mereu, oricâte ziduri se vor ridica să ne despartă. Mama a înţeles, şi-a şters grăbită lacrimile şi a rămas cuminte să mă privească. Mi-a făcut un alt semn discret: mi-a arătat degetul mare, degetul mic şi a făcut un semn de negaţie. Am înţeles că tata şi fratele nu erau arestaţi. Sfertul de oră a trecut ca un fulger. Mi-am sărutat mama, ducând arătătorul la buze. Timp de 14 ani nu o voi mai vedea decât, uneori, în vis şi, permanent, în amintire. Sărmana mea măicuţă, câte a îndurat din cauza mea!

Pledoariile au început. Cei mai mulţi încercau să ne scoată nişte iresponsabili, victime ale unei educaţii viciate de misticism şi naţionalism. Bizară apărare! Eram vinovaţi, dar eram vinovaţi pentru că ne-am născut şi ne-am format într-o societate burghezo - moşierească, eram vlăstarele unei societăţi tarate. O pledoarie pe care am reţinut-o ca interesantă a fost a apărătorului Angelei. În timpul arestului Angelica a făcut hepatită şi a fost internată în spital. Un preot, impresionat de tinereţea ei, la externarea lui din spital, i-a căutat părinţii şi i-a adus un pachețel, din partea lor. Pentru aceasta a fost arestat şi acuzat de favorizarea infractorului. Avocatul pleda pentru amândoi. El a arătat că cei care au crescut în sufletul românului conştiinţa de patrie creştină au fost preotul şi învăţătorul. Toate tradiţiile satului, printre care cele caritabile aveau loc de frunte, erau creaţia acestor doi factori importanţi. Părinţii Angelei erau învăţători. Era normal ca fiica lor să nu abdice atât de uşor de la tot ce învăţase în casa părintească, iar preotul nu putea acţiona decât pe linia tradiţiilor caritabile. Faptele lor nu puteau fi judecate în alt context. Ei nu cunoşteau comandamentele societăţii proletare şi, ca atare, nu puteau leza cu nimic societatea nouă, care promova alte „valori”. Prin urmare cerea achitarea lor şi şansa de a se integra în noul tip de stat, de societate.

Ni se dă și nouă cuvântul

În sfârşit, ni s-a acordat şi ultimul cuvânt. Tribunalul Militar care ne judeca aştepta de la noi autocritici plângăcioase, apeluri la clemenţă, desistări spectaculoase, dar s-a înşelat. În afară de câteva cazuri (care se puteau număra pe degetele de la o singură mână) acuzaţii au formulat asumări responsabile, în fraze scurte dar hotărâte şi clare pentru că, de fapt nu erau lăsaţi să-şi legitimeze pe larg poziţia perpendiculară. Cred că Ion Munteanu a fost primul care a sintetizat în puţine cuvinte ceea ce trebuia exprimat. Pe scurt, cei mai mulţi spuneau: „- îmi asum vina de a crede în Dumnezeu, de a-mi iubi patria şi de a mă jertfi pentru binele neamului meu. Voi primi cu stoicism osânda şi voi fi bucuros să o ispăşesc.”

Îmi amintesc de impresia profundă pe care a lăsat-o ultimul cuvânt al studentului Maniu, grav bolnav de T.B.C.: „- Orice condamnare îmi veţi da va fi pentru mine o condamnare la moarte. Voi muri cu conştiinţa împăcată că n-am făcut nici un rău alăturându-mă celor ce luptă pentru salvarea neamului românesc.”

Ultimul meu cuvânt a fost, în esenţă, următorul: **„- Nu-mi recunosc nici o vină. Nu consider că este o vină că iubesc crucea, neamul şi ţara. Consider că este o vrednicie să sufăr pentru ele**. Primesc cu seninătate pedeapsa, nu cer nimic pentru mine. Cer clemenţă pentru tinerele care se află pe banca acuzării alături de mine. Cer să luaţi în considerare că sunt aici pentru că s-au lăsat convinse de mine şi mă consider răspunzătoare de acest fapt.”

Cuvântul lui Ion Bohotici

Ultimul căruia i s-a acordat cuvântul a fost Ion Bohotici, şeful Centrului Studenţesc. Preşedintele completului, colonelul Vlasu, i-a atras atenţia că poate vorbi numai în numele său. Cu o voce fermă, calmă şi convingătoare, Ion l-a rugat să-i permită totuşi să spună câteva cuvinte, nu atât pentru sutele de studenţi care îl vor urma în închisoare, ci mai ales pentru părinţii noştri, care merită să ştie direct de la noi pentru ce le-am

continuare în pag. 15

ASPAZIA OȚEL PETRESCU – UN SUFLET DĂRUIT LUI DUMNEZEU

adus o durere atât de mare. Cred că Ion i-a făcut o bună impresie președintelui pentru că acesta i-a acordat cuvântul.

Înalt, drept, cu figura senină şi vocea blândă dar hotărâtă, Ion Bohotici a spus, după cât a reţinut memoria mea, următoarele: „- Ne-aţi acuzat că suntem nişte duşmani înrăiţi ai poporului, că urâm clasa muncitoare, că suntem nişte produse nefericite ale burghezo - moşierimii în declin. Nu suntem duşmani ai propriului nostru popor, nu suntem nici pe departe fii de moşieri, nu avem nici o relaţie cu pătura burgheziei exploatatoare şi nu urâm pe muncitori. Sunt fiu al Maramureşului şi cunosc foarte bine cât a suferit şi cât a sângerat întregul neam sărac. Noi, generaţia aceasta pe care o aveţi în faţă, pe băncile acuzării, suntem foarte conştienţi de toate nedreptăţile care ne-au umplut de revoltă şi durere. De aceea ne-am făurit un crez, un vis şi ne-am angajat în realizarea lui. Noi am vrut să ne formăm şi să ne pregătim pentru a fi apţi să schimbăm acea ordine socială care se exprimă prin homo homini, lupus prin o alta care să se exprime prin homo homini, res sacra. Părinţi, fraţi, surori, prieteni, aceasta este vina noastră. **Şi nu este deloc întâmplător că suntem judecaţi în Săptămâna Patimilor. Cu aproape 2000 de ani în urmă, însuşi Fiul Lui Dumnezeu, Iisus, urca din greu Golgota, osândit la suplicii şi moarte prin crucificare tocmai pentru că vroia să reabiliteze omul, să-i restabilească demnitatea divină pierdută, să-l readucă la starea de Eden.**

Ştim că ne veţi osândi. Ştim că vom primi ani grei de închisoare. Vom urca senini calvarul închisorilor pentru că Marele Jertfit va urca în pas cu noi. Am iubit crucea, neamul, patria şi a venit vremea să o şi dovedim. Mă mir, însă domnule colonel, că dumneavoastră, care aţi fost un luptător ilegalist, nu ştiţi că la capătul acestui calvar vor ajunge eroi şi martiri care vor acoperi cu glorie şi pe cei ce vor cădea înfrânţi pe cale.” „- Îţi retrag cuvântul!”, a strigat colonelui Vlasu. „Îi vedeţi cât sunt de fanatici? Vom avea noi grijă să-i învăţăm minte, să-i aducem la ordine!”

Zadarnic, însă, furia colonelului n-a putut şterge impresia pe care au lăsat-o cuvintele lui Ion Bohotici. Vorbele colonelului Vlasu s-au pierdut în zgomotul paşilor; publicul părăsea sala înainte de a se declara şedinţa închisă, înainte ca tribunalul constituit să părăsească sala. Pe noi gestul ne-a mângâiat. Era un protest tăcut dar mai elocvent decât cuvintele.

A doua zi, Sâmbăta Sfintelor Patimi, urma să primim sentinţa. Era ultima zi a procesului. Dimineaţa zilei nea adus o bucurie cu totul nesperată. O bătaie uşoară în uşă ne-a adus la crăpătură. „- Vă vorbeşte un preot. Am asupra mea Sfintele Taine şi vrem să vă împărtăşim. Îngenunchiaţi cu faţa spre uşă şi vă spuneţi în gând, pe scurt, păcatele mai mari ce vă împovărează conştiinţa. Eu vă voi da absolvirea.” Am îngenunchiat cu sufletele copleşite de emoţie. Apoi ne-am făcut fiecare examenul de conştiinţă şi după câteva minute am ascultat cu înfiorare cuvintele care veneau de dincolo de uşă, clare şi solemne: „- . . . cu harul ce mi s-a dat, vă iert şi vă dezleg...” Prin crăpătura de la balamalele uşii am primit, învelite cu grijă în foiţă, câte o minusculă părticică pentru fiecare din noi, după care, cu binecuvântarea părintelui am băut apă.

Ion Bohotici a avut dreptate, Iisus venise în celula noastră şi ne făcea onoarea să ne ia cu Sine pe Golgota. Inimile noastre erau inundate de lumina cea lină.Împreună cu Sfânta Împărtăşanie am primit şi un cuvânt de folos, în versuri. Îl ţin minte, cum aş fi putut să-l uit?!

„De vrei să cunoşti Adevărul,
De vrei să-ntâlneşti fericirea,
În inimă poartă-nflorite Credinţa,
Speranţa, Iubirea.

Credinţă-n puterea divină,
Speranţa în zile mai bune,
Iubire curată, senină,
Frumoşii tăi ani să-ncunune.
Şi-atuncea când toate-mpreuna
În tânărul tău piept vor creşte
Din ele făcând o cunună,
Lui Crist - Dumnezeu mulţumeşte.”

Printre cântecele religioase pe care le cunoşteam am găsit unul care se potrivea cuvintelor. Astfel am cântat în cinstea Lui Iisus laudă pentru darul primit. Refrenul cântecului se referea la Sfânta Fecioară, dar l-am cântat pentru că se potrivea cu situaţia în care se găsea patria noastră: „Îndură-te a păcii Regină, Durerile lumii lealină.”

Pentru citirea sentinţelor nu ne-am mai deplasat la tribunal. Au deschis uşile de la celule şi le-au citit în ordinea în care am fost audiaţi. Când mi s-a citit sentinţa: 10 ani temniţă grea, patru ani degradare civică şi nu mai ştiu ce cheltuieli de judecată, băieţii au strigat: „- Să-i porţi sănătoasă, Pazi! Să le mai laşi şi lor ceva!” Numai că i-am executat pe toţi şi încă patru ani pe deasupra, aşa, ca să fie sătulă fiara.

(**Aspazia Oţel Petrescu** - *Strigat-am către Tine, Doamne*)

„De ce cred în biruința Mișcării Legionare?”

CEZARINA CONDURACHE

Acest titlu va îngrijora, poate, pe unii dintre cititori, în timp pe alții îi va duce cu gândul la Mircea Eliade. Adevărul este că titlul nu îi aparține nici lui Mircea Eliade, deși, după cum știm, există un articol al său publicat, atât în volumele editate după 1990, cât și în numeroase pagini de internet, fix cu acest titlu. Acesta este cu siguranță cel mai cunoscut text legionar al lui Mircea Eliade, un text care însă, în varianta lui originală, nu a purtat niciun titlu.

Ca să înțelegem contextul și scopul acestor câteva cuvinte ce formează un titlu pe cât de provocator pe atât de puternic, ne vom întoarce acolo unde mă simt cel mai bine: în trecut, la documentele interbelice, la presa vremii, la istorie și la memorie.

Toamna lui 1937, România se pregătea pentru alegeri generale. Partidul Totul pentru Țară, prin Căpitanul Corneliu Zelea Codreanu, deschide oficial campania electorală, la 11 noiembrie, printr-o ședința ținută la Casa Verde. Odată începută campania electorală, structura de propagandă a partidului legionar începe să funcționeze. Care erau pe atunci mijloacele de propagandă? Cea mai eficientă era propagandă fizică, de la om la om, prin marșuri, cuvântări, conferințe, cântece. Apoi erau afișele electorale, ziarele electorale, cărțile poștale, circulările adresate de Căpitan șefilor de regiuni și de cuiburi. Nu în ultimul rând avem propaganda prin presa scrisă (națională sau locală), atât în publicațiile legionare, cât și în cele ale simpatizanților mișcării.

Începând din luna noiembrie 1937 primele pagini ale ziarului și parțial ultima pagină conțin aproape exclusiv materiale legionare aferente campaniei electorale, editoriale, interviuri, știri din teritoriu etc. Unele texte, poziționate în partea dreaptă a primei pagini de ziar conțineau supratitlul „Campanie electorală” și erau semnate în special de Mihail Polihroniade și Radu Gyr.

În acest context „Buna Vestire” lansează o anchetă cu numele „De ce cred în biruința Mișcării Legionare?”. Intenția acestei anchete apare în ziar în data de 5 decembrie, urmând ca răspunsurile efective să înceapă a fi publicate din dată de 7. Au fost în total 11 texte publicate, aferente acestei anchete, majoritatea în timpul campaniei electorale, dar și după încheierea ei. Cel mai cunoscut, sau mai bine spus, singurul text cunoscut publicului de astăzi este cel semnat de Mircea Eliade, de aceea am luat decizia de a transforma acea anchetă a „Bunei Vestiri” în serial dedicat cititorilor „Permanențelor”.

Scopul imediat al anchetei era evident întărirea campaniei electorale prin aceste texte absolut înălțătoare și hotărâte semnate de oameni de certă valoare, cu impact mare la publicul cititor. Cu toate acestea, din răspunsurile primite în această anchetă se înțelege fără echivoc că biruința legionară în care credeau toate aceste personalități este una totală, nicidecum una limitată la o întrecere electorală punctuală. De altfel și titlul anchetei face referire directă la Mișcarea Legionară și nu entitatea politică prin care aceasta participa la alegerile din decembrie 1937, respectiv partidul Totul pentru Țară.

Al patrulea material din ancheta „De ce cred în biruința Mișcării Legionare?” este semnat de doctorul Nicolae Roșu și a fost publicat în „Buna Vestire” din 12 decembrie 1937. Articolul, începe pe prima pagină a ziarului și se continuă în pagina a doua. Este încadrat de alte materiale electorale, printre care și cel semnat de Mihail Polihroniade, pe care le puteți citi conex acestui articol.

Publicarea prezentului serial în revista noastră a creat prilejul creionării unor minibiografii ale personalităților legionare participante la ancheta „Bunei Vestiri”, care până în acest moment erau prea puțin sau total necunoscute multora dintre cititorii noștri. Continuăm, așadar, cu doctorul Nicolae Roșu, o somitate a epocii sale și un martir al temnițelor comuniste.

Dr. Nicolae Roșu

Nicolae Roșu s-a născut la 27 iulie 1903, la Roman. A fost medic legist, scriitor, gazetar, cronicar literar și politic, teoretician al naționalismului - o personalitate marcantă a culturii și a jurnalismului interbelic. Legionar, avea să treacă la Domnul în temnița Aiudului. Să urmărim câteva repere din bogata și intensa lui viață.

Născut la Roman, va urma Facultatea de Medicină la București. Aici a luat contact cu mișcarea studențească și a devenit unul dintre studenții implicați direct în protestele tineretului universitar care solicita: numerus clausus, construirea de cămine și cantine studențești, interzicerea autopsierii cadavrelor creștine de către studenții evrei, lupta împotriva comunismului etc. Nicolae Roșu este un exponent important al ulterior numitei „Generația mișcării studențești de la 1922”. În acest context Nicolae Roșu va fi implicat în numeroase manifestații studențești soldate cu arestări, procese, repercusiuni și detenție. Iată câteva dintre ele:

Ianuarie 1923, are loc o manifestație studențească în cartierul Văcărești, între cei arestați se numără și Roșu, judecat pentru ultragiu și lovirea reprezentantului parchetului care venise special pentru a stopa manifestația, va fi declarat nevinovat și eliberat de instanță. („Lupta”, 4 februarie 1923)

Aprilie 1923, mai mulți studenți mediciniști, între care și Nicolae Roșu, sunt eliminați din facultate pe timp de un an: *Se elimineză pe timp de 1 an din Universitatea noastră studenții: Biberi C. Ion, Broșteanu Raul, Roșu Gr. Nicolae, din anul I-iu și Nicolescu Milian din anul al 2-lea, toți de la facultatea de medicină, pentru că au tur-*

continuare în pag. 17

burat ordinea în sălile de disecție de sub conducerea d-lui profesor Reiner și după ce și-au luat angajamentul în fața d-lui decan al facultății în ziua de 19 Aprilie că nu vor mai turbura ordinea în facultate, nu și-au ținut cuvântul și continuă a face turburări. „Epoca”, 28 aprilie 1923

Nicolae Roșu a mai fost o dată eliminat pentru motive similare și în 1925, fiind însă reprimit în cursul aceluiași an.

Fac o paranteză pentru cititorii care nu cunosc atmosfera grevei studențești și tensiunile din zona universitară a anilor 1922-1925. Sigur că acesta în sine e un subiect numai bun de un serial, nu voi face o expunere amplă, dar vreau să lămuresc povestea tulburării ordinii în sălile de disecție, așa cum reiese de mai sus. Așa cum știți, „numerus clausus” a fost principala revendicare a studențimii române de la acel moment. Ce însemna de fapt această sintagmă sub care a stat în acei ani lupta unei întregi generații și care astăzi nu ne mai spune nimic, sau este incorect sau incomplet explicată? „Numerus clausus” se traduce din latină prin „număr închis” sau „număr fixat”. Adică revendicarea principală a studenților naționaliști români către autorități era limitarea prin lege a numărului studenților de etnie evreiască din universități, proporțional cu ponderea lor în populația totală a țării. În 1922 procentul populației evreiești din România era în jur de 4%, dar numărul studenților evrei era foarte mare, astfel că în unele facultăți aceștia erau majoritari. Care e însă legătură cu disecțiile despre care vorbeam?

În acest context, la facultățile de Medicină și Farmacie studenții evrei erau covârșitor majoritari, deci „numerus clausus” era clar încălcat. Dar aici mai intervenea și o problemă suplimentară, prin natura studiilor și a orelor de practică, se făcea disecție pe cadavre. Aceste cadavre erau livrate către facultățile de medicină din morgile spitalelor, din rândul decedaților fără aparținători sau nerevendicați. Aceste cadavre erau exclusiv ale unor români săraci și nenorociți. Problema studenților naționaliști nu era aceea de a lăsa sau nu pe evrei să atingă sau să disece cadavre românești, ci faptul că, evreii la rândul lor, deși majoritari net, nu acceptau să facă disecție pe cadavre evreiești.

Iudaismul nu accepta autopsia sau disecția, comunitatea evreiască având un mecanism social (sprijinit politic întru totul de autorități) prin care recuperau imediat de la morgă cadavrele evreiești neidentificate sau neridicate de aparținători direcți și le înmormântau imediat, după cum prevede ritualul lor funerar. De aici nemulțumirea studenților români, pe de o parte colegii evrei erau majoritari, pe de alta, tocmai comunitatea evreiască refuza să furnizeze cadavre pentru disecție, în timp ce aceștia beneficiau „pe nedrept” de cadavrele românilor.

De aici reacțiile și tulburările despre care se vorbea în fragmentul citat din ziarul „Epoca”, practic studenții români încercau să îi scoată din sala de disecție sau îi împiedicau să intre pe studenții evrei, reproșându-le că, deși sunt copleșitor majoritari în facultate (discriminând prin asta majoritatea românească), refuză explicit să contribuie la furnizarea de material didactic: cadavre evreiești.

În 1924 Nicolae Roșu era din nou student al Facultății de Medicină din București, dar în luna decembrie a acestui an, îl găsim închis la Jilava: *Toți studenții deținuți la Jilava în urma arestărilor făcute cu prilejul Te-Deumului de la Schiul Dărvari, au fost puși în libertate aseară, în afară de studentul Nicolae Roșu, care ar fi hotărât să declare greva foamei.* „Cuvântul”, 14 decembrie 1924

Te-Deum-ul fusese organizat de studenți în data de 10 decembrie 1924, pentru a marca 2 ani de la începutul luptei și grevei studențești (10 decembrie 1922), la ieșire din Biserica Schitul Dărvari, Ministerul de Intene și Prefectura trimiseseră detașamente de soldați care îi somau pe studenți să nu staționeze și să nu interacționeze. Studenții au rupt cordoanele de soldați și s-au refugiat în cantina facultății de Medicină. Clădirea a fost înconjurată de armată, studenții au spart iarăși cordoanele. Și tot așa. Doar această manifestație studențească s-a soldat cu aproximativ 100 de arestări. Între „norocoși” s-a numărat și Nicolae Roșu. Mă opresc aici din relatarea numeroaselor lui aventuri studențești din timpul celebrei greve.

În tot acest timp, ca student, va conviețui și se va forma alături de viitorii comandanți legionari Andrei C. Ionescu, Fănică Anastasescu și Ion Belgea. Împreună vor forma, în 1927, primul cuib legionar din București sub conducerea lui Andrei C. Ionescu. Din acel moment viața sa va fi legată până la moarte de Mișcarea Legionară și de șeful ei, Corneliu Zelea Codreanu.

În martie 1929 Nicolae Roșu este ales președinte al „Societății studenților în medicină”, pentru anul universitar 1929-1930. La 1 noiembrie 1930 începe specializarea în medicină legală la Institutiul medico-legal Mina Minovici din București unde va lucra atât ca medic legist, cât și ca asistent universitar. În aprilie 1931 „Asociația națională a studenților români uniți” alege ca președinte pe Victor Biriș și ca vice-președinte, pe Nicolae Roșu.

În afară de luptele studențești, dedicarea în profesia de medic legist și profesor, Nicolae Roșu ascunde încă o dimensiune extaordinară: a fost unul din marii gazetari ai perioadei interbelice. Ca jurnalist, a colaborat la publicațiile legionare: „Decembrie” (1937-1938, întemeiată de Nicolae Roșu și condusă în calitate de director – suspendată de Ministerul de Interne la începutul lui februarie 1938, „România Creștină”, „Axa”, „Cuvântul”. A semnat numeroase articole medicale, filosofice, politice, polemice sau despre viața studențească și în ziarele: „Carașul Nou”, „Ideia Românească”, „Cuvântul Satelor”, „Sfarmă Piatră”, „Convorbiri literare”, „Gândirea”, „Curentul”, „Universul literar”, „Însemnări sociologice”, „Revista Fundațiilor Regale” etc.

Ultimul număr al „Axei”, numărul dublu 23-24, apărut la 23 decembrie 1933, în plină prigoană Duca, i-a adus lui Nicolae Roșu prima arestare în calitate de legionar. Pe prima pagină a acestui număr de ziar, mai mulți scriitori români, legionari sau simpatizanți, și-au exprimat revolta în legătură cu dizolvarea abuzivă a Gărzii de Fier la 10 decembrie 1933. Este vorba despre Nichifor Crainic, Nicolae Crevedia, Mircea Eliade, Nicolae Roșu, Ion Dimitrescu, Ovidiu Papadima, Dragoș Protopopescu. O parte dintre ei s-au regrupat în primăvara lui 1934 pe banca acuzării în procesul „Gărzii de Fier”, fiind arestați, judecați și încarcerați la Jilava în primele luni ale anului 1934. Cu toții au fost eliberați după finalizarea procesului. Puteți citi respectivul text ca material conex acestui articol.

Arestarea în procesul „Gărzii de Fier”

continuare în pag. 18

este foarte posibil să fi avut în fapt o altă cauză, fără legătură directă cu textul amintit din „Axa”. Există mărturii potrivit cărora Nicolae Roșu a fost cel care a autopsiat cadavrul lui Sterie Ciumetti. Mărturiile sunt târzii, eu nu am reușit să găsesc această informație în documentele vremii 1933-1934. Iată mărturia dată în acest sens de Nicolae Roșca, figură de prim-plan a Mișcării Legionare din exil (înainte de ’89) și apoi din țară (după ‘89), președinte al Fundației noastre 2011-2013.

Sterie Ciumetti este chinuit îngrozitor pentru a desvălui locul unde se găsea Corneliu Codreanu. Când zbirii Ministrului de Interne, Iamandi, înţeleg că nu pot scoate nimic de la el, îl omoară şi-i aruncă corpul pe malul lacului Snagov, simulând un accident. Dus ca necunoscut la morgă, doctorul Nicolae Roşu, medic legist, îi determină moartea, fotografiază cadavrul schingiuit şi-l identifică ca fiind al legionarului Sterie Ciumetti. Pentru acest fapt care desvăluia bestialităţile guvernului, doctorul Roşu este azvârlit şi el în închisoare. Drepturile omului? Ce ironie! Nicolae Roșca „Voi fasciștii sunteți teroriștii” – textul complet al acestui articol poate fi citit integral pe site-ul Fundației.

Apartenența la Generația 1922 a rămas o constantă în viața lui Nicolae Roșu: la 18 şi 19 aprilie 1936 a avut loc, la Bucureşti, Congresul Foştilor Conducători din Mişcările Studenţeşti din Asociaţia Generaţiei Mişcărilor Studenţeşti de la 1922, sub preşedinţia lui Ion I. Moţa, membri în comitet fiind aleşi: Radu Budişteanu, inginer Ion Fotiade, Gh. Furdui, Ion Banea, dr. Nicolae Roşu, dr. Ion Istrate, iar secretari: Fănică Anastasescu şi profesor Sima Simulescu.

În timpul congresului Nicolae Roşu a luat cuvântul, aşa cum notează „Porunca Vremii” în numărul din 21 aprilie 1936: *D. dr. NICOLAE ROȘU tratează cu o deosebită competință problema revoluției naționale legionare, în paralel cu revoluția fascistă și cea național-socialistă, evidențiind caracterele: moral, intelectual și tactic ale revoluției naționale de la noi.*

După prigoana cea mare și după rebeliunea generalului Antonescu îl găsim în poziția de critic literar la „Gândirea” până în 1944. După instaurarea comunismului se axează exclusiv pe medicină, ajungând să profeseze ca medic undeva în zona Buzăului.

La începutul lui 1959 a fost arestat la Ploiești - în 8 ianuarie 1959, a fost condamnat de Tribunalul Militar București la 10 ani de detenție pentru „uneltire împotriva orânduirii sociale”. La momentul arestării locuia la București, era căsătorit cu Evdochia Roșu și avea doi copii, un băiat și o fată. Se specifică faptul că nu a mai fost condamnat și că apartenența politică în trecut a fost legionară.

A executat detenția în temnițele Ploiești, Mărgineni și Aiud, unde a decedat la 21 iulie 1962. În fișa matricolă penală se menționează în data de 2 august 1962 că decesul se va comunica familiei. Potrivit fostului deținut politic Ioan Muntean, Nicolae Roșu a decedat la scurtă vreme după ce a fost operat în temnița Aiudului de hernie inghinală.

Un bărbat înalt, gras, pe care îl ştiam după nume, i-am citit cărţile şi o parte din articolele din „Gândirea”, dar nu mi-l închipuisem aşa de mătăhălos. Era doctorul Nicolae Roşu, secretarul de redacţie al „Gândirii”, una din cele mai prestigioase reviste de cultură de dinainte de 1944. După semnătură şi după preocupări îl credeam doctor în alte discipline, nu în medicină. De la Oravița mea, de unde era să ştiu.

După încetarea apariţiei revistei şi-a reluat activitatea profesională întreruptă şi a ajuns medic la o circumscripţie de pe lângă Buzău. Cu mare greutate i s-a dat şi acest post şi făcea naveta, cale destul de lungă şi obositoare pentru vârsta lui, căci se apropia de 60 de ani.

Cum România trebuia defascizată total, oamenii care au reprezentat ceva trebuiau pedepsiţi. Directorul „Gândirii”, Nichifor Crainic, era închis de mult şi acum îi venise rândul şi secretarului.

Cărţile sale - ale dr. Nicolae Roşu, Orientări în veac şi Dialectica naţionalismului - le aveam şi le citisem cu creionul în mână. Acum, când am ajuns pe acelaşi pat de boală cu autorul lor, nu mai îndrăzneam nici unul să le reluăm, ambianţa camerei nu era favorabilă, omul ferindu-se să vorbească de ele, ca şi când s-ar fi lepădat de opera sa.

Avea o hernie inghinală recidivată şi venise pentru intervenţie chirurgicală. Acum erau scoşi la muncă profesională şi medicii condamnaţi politici, între aceştia găsindu-se şi un fost coleg de-al său de facultate şi bun

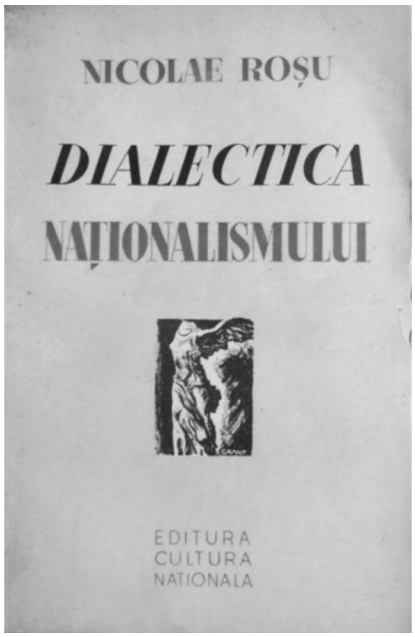

prieten, doctorul Ghiţă Sârbulescu, medic primar de chirurgie la un spital din Bucureşti. Deşi recidiva nu impunea urgenţă, prietenul medic l-a ascultat şi l-a propus pentru intervenţie. Pacientul urma, cum însuşi îmi mărturisise, să mai profite măcar pentru puţin timp de alimentaţia mai omenească de la spital. Probabil că în viaţă pusese preţ pe asta, după cum o mai arăta încă volumul său corporal. Urma să fie operat chiar în ziua când eu am plecat din spital. Ioan Muntean „La pas, prin “reeducarile” de la Pitești, Gherla și Aiud”.

Trupul său a rămas în gropile comune din Râpă Robilor de la Aiud. Nu știm nicio altă informație despre soția sau copiii săi. Rămân însă mărturie peste veac, sutele de articole de presă, cele patru cărți publicate, o tinerețe consumată în luptele studențești, o maturitate închinată idealului legionar și o moarte de martir în temnițele comuniste.

Nicole Roșu, volume publicate:

·*Dialectica naționalismului*, București: Editura Cultură Națională, 1936 (ed. a 2-a: București, Cugetarea Georgescu-Delafras, 1941).

· *Orientări în veac*, București, Editura Cugetarea Georgescu-Delafras, 1937.

· *Critică și sinteză*, București, Editura Universul (Colecția „Universul literar”), 1939.

· *Destinul ideilor*, București, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, 1943

CEZARINA CONDURACHE

„De ce cred în biruința Mișcării Legionare”
Răspunsul d-lui dr. Nicolae Roșu

Cunoscutul scriitor naționalist, d. dr. Nicolae Roșu ne-a răspuns următoarele la ancheta: „De ce cred în biruința Mișcării Legionare”.

Tineretul legionar are un suflet. Un om care i-a dat viață: Corneliu Z. Codreanu. Conducătorul. Căpitanul. Primul la datorie, primul la faptă. Mișcarea Legionară este o creație a lui Corneliu Z. Codreanu. A închipuirii sale de educator, de om politic, de prim luptător într-o mare bătălie care are nevoie nu de membri de partid, ci de suflete pure, sincere, devotate. Casa lui Corneliu Z. Codreanu este legiunea. Familia lui sunt membrii legiunii. Dăruire totală, definitivă. Fuziune perfectă. Din această pricină nu este contestat și nici discutat. Aceasta nu înseamnă teroare, ci dragoste și înțelegere prietenească.

Nici unul dintre oamenii politici ai secolului al XX-lea nu au înțeles acest lucru. Au fost pe rând președinți de partid cu gardă personală de simbriași, contestați și invidiați în propria lor casă. Când nu erau ridicați pe brațe de gloata amețită de băutură, erau beneficiarii unui nume cu rezonanțe pașoptiste, sau expresia unei puteri financiare, dacă nu chiar răsfățații alcovurilor galante(...). Trecând cu cinism de la președinția unui partid la simbria unei bănci conrupătoare, acești oameni nu-și mai aparțineau lor, ci unui întreg mecanism de conrupție, intrigă și înșelătorie. Dacă printre acești „conducători” se afla câte unul cinstit și de bună credință, în spatele lui se găseau destule lichele care să spurce blazonul. Rezultatul era același.

Naivitatea conducătorului nu este o acoperire a necinstei colaboratorilor.

Tineretul naționalist care a început mișcările din Universitate la 10 Decembrie 1922 a trăit cu nădejdea în săvârșirea unui miracol. De la lumea veche nu mai era nimic de așteptat. Bariere căzute definitiv între două epoci ale istoriei. Corneliu Z. Codreanu a fost singurul om care a înțeles această chemare imperativă a destinului.

A organizat lupta, a selecționat cadrele, a limpezit perspectivele – și, cu adevărate calități de conducător politic, a menținut disciplina și a găsit întotdeauna soluții momentelor critice prin care trece orice mișcare pândită de atâtea dușmănii. Evreii, francmasoneria, democrația, politicianismul, tot ce este fără caracter și conrupt în această țară a fost împotriva Mișcării Legionare. O încordare gigantică cu toate puterile răului. Și totuși, Corneliu Z. Codreanu și Legiunea lui a doborât toate baricadele, a trecut peste toate dușmăniile, netezind calea triumfului. Aceasta înseamnă că mișcarea Legiunii are un suflet dinamic, o putere dătătoare de viață și un conducător care întrunește toate calitățile unui misionar al destinului românesc.

Corneliu Z. Codreanu a expropiat din viața politică concurența între competitorii interesului material. A dictat o credință, o suverană datorie: Totul pentru țară. A restituit țării drepturile la viață, a spulberat egoisme și orgoliul ideilor și al oamenilor. Iată pentru ce țara este din ce în ce mai mult lângă el și îl vrea conducător. Iată pentru ce cred în primul rând în biruința tinneretului legionar.

Sensul spiritual și ideologic

Două fapte merg împreună de la prima atingere: tineretul și biruința. Sunt inseparabile. Sunt predestinate de o reciprocitate de forțe. Tineretul reprezintă energia necontenit reînnoită a omului nou; capacitatea de jertfă; măreția eroică; dezinteresarea în luptă și abnegația.

Biruința în sens legionar înseamnă două lucruri: mai întâi, înfrângerea ta însuți, prin ruperea contactului cu tot ce este ispită josnică a materiei, renunțarea la ambiții, disprețuirea arivismului. Prima etapă a biruinței înseamnă, așadar, împlinirea revoluției morale în lăuntrul sufletesc al unei generații. Din acest punct de vedere, biruința tineretului legionar este înfăptuită. Din această educație morală instinctele și materia sunt date la o parte și caracterul triumfă.

A răspunde prompt și decisiv la insulta care ți se aruncă în față, a nu te lăsa intimidat de prigoana care te urmărește, nu pe tine, ca om, ci ca luptător într-o mare bătălie a neamului, înseamnă a face să izbândească binele asupra răului, să te îndumnezeiești într-o atât de largă măsură, încât să te pierzi ca ins și să reînvii în eternitatea sfântă a națiunii. Această de a doua biruință, în luptă cu alții, cu lumea veche, marchează etapa finală.

Tineretul legionar nu cunoaște rutina și conrupția, nu cucerește poziții năzuind să le păstreze pentru folosul personal, se dăruiește unui ideal care depășește o viață de om pentru a se adânci în perspectiva unei istorii.

Lumea veche, lașă și placidă, și-a făurit o viață lipsită de gânduri în care confortul și buna stare materială erau înălțate la rangul de virtuți morale și din această pricină erarhia în societate se însemna după greutatea buzunarului și valoarea rentei, deci a parazitismului, nu după calitățile sufletești și pregătirea intelectuală. Ideologic: antidemocratismul Mișcării Legionare nu înseamnă sfidarea omului de jos și comprimarea claselor agricole sau muncitorești – după cum au răstălmăcit neghiobii democrației –, ci ridicarea morală printr-o înțelegere superioară a vieții, în sfârșit, selecțiunea oamenilor după aptitudini și pricepere, nu promovarea nepricepuților la ranguri de conducere, după cum preconizează celelalte partide politice.

Naționalismul Mișcării Legionare nu este un ideal care se închide în clipa când se va cuceri puterea politică a statului. Idealul naționalist este un mit care presupune necontenita perfecționare sufletească și biologică a neamului românesc, dincolo de cadrele unei epoci; mergând în eternitate pe căile imperialismului.

Biruința tineretului legionar este în funcție de acest dinamism al perfecțiunii. Tinerețe nu înseamnă încadrare în vârstă, ci veșnică reînnoire, neobosită primenire, dăruire totală unui ideal care ne mână către limanul Edenului românesc. Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte,

continuare în pag. 20

Anchetele Bunei Vestiri

„Dece cred în biruința mișcării legionare"

Răspunsul d-lui dr. Nicolae Roșu

iată sensul biruinței legionare, exprimată în formula larg cuprinzătoare și, deci, având putință de realizare: „Totul pentru țară"...

Destinul veacului

Istoria nu poate fi răsucită și răstălmăcită după voia capriciului nostru. Sunt lucruri care se petrec în virtutea unei predestinări și nimeni nu le poate preîntâmpina sau devia evoluția.

Revoluția fascistă, bunăoară, nu s-a născut și n-a triumfat numai pentru că a vrut Mussolini, ci pentru că era în firea lucrurilor, ca o reacțiune de însănătoșire a organismului după o boală. Pe de altă parte, oricâte deosebiri de structură socială și de ideologie ar exista între fascism și național-socialism, revoluția condusă de Hitler a triumfat în virtutea aceluiași destin al veacului. Dacă Salazar conduce Portugalia, Ataturk reînvie Turcia, aceasta nu înseamnă altceva decât că secolul XX valorifică un anumit sens al vieții în care ideea națională are prioritate față de toate celelalte. Nouă ni se pare foarte semnificativă acțiunea politică a lui Léon Degrelle în Belgia, lupta generalului Franco în Spania și de aceea credem că biruința tineretului legionar este inevitabilă pentru că mișcarea însuflețită de Corneliu Z. Codreanu se află pe marea linie a veacului, stăpânind singura axă îngăduită de momentul istoric. Că din această idee se desprinde încrederea în protecția unei nevăzute fatalități, se prea poate, dar cine ne poate demonstra nouă că însăși viața și destinul națiunii nu are imponderabile care scapă de sub controlul națiunii și a voinței oamenilor.

Iată, acum să facem o experiență: să întrebăm zece oameni culți, luați la întâmplare, cine era domn în Țara Românească în anul 1821? Foarte puțini vor ști mersul succesiunii la domnie, din pricină că primul gând zboară la Tudor Vladimirescu. Nimic altceva. Așa se întâmplă și astăzi: momentul istoric cumulează exclusiv fenomenul legionar. Nu este în intenția aceluia care scrie aceste rânduri să se războiască cu nimeni; dar întreb oamenii de bună credință: este adevărat că toate combinațiunile politice care se fac de vreo câțiva ani încoace, toate căderile și ridicările au în vedere numai fenomenul legionar sau, pentru a lărgi termenul, să spunem mișcările de dreapta, ceea ce, în ultimă instanță, tot în jurul Legiunii se concentrează? Eu nu am vreme de pierdut, dar pentru asta stau oricând la dispoziția d-lor Tătărescu sau Ion Mihalache – pentru a le demonstra că oriunde ne-am duce, în orice clasă socială, oraș, salon sau adunare de oameni, fenomenul care întreține trează atenția este tineretul legionar. Ce înseamnă asta? Că d. G. Tătărescu conduce astăzi țara și că mâine o va conduce d. Ion Mihalache? Nicidecum. D. G. Tătărescu este prim ministru. Atât. Nu conduce țara și nici nu o reprezintă. Să nu ne încurcăm în vorbe, fracuri și rățoieli. Pentru oamenii refractari fenomenului legionar e mai recomandabil să strângă averi ca să aibă o rentă asigurată în ziua când viața publică îi va trece la pensie. România legionară îi va surprinde bâjbâind cu mâini tremurânde o ieșire onorabilă dintr-un infern sufletesc în care singuri au intrat.

Mai cred în biruința tineretului legionar și pentru acest fapt. Avatarele lumii vechi s-au spulberat; epigonii acestei lumi – câți au mai rămas – sunt strigoii de astăzi – umbre funerare care nu mai pot opune nicio rezistență mersului inexorabil al Mișcării Legionare.

Puțină memorie...

Toate democrațiile au memorie scurtă. Cine n-are memorie pierde legătura cu trecutul – nu poate trage și nici folosi vreo învățătură din experiențele consumate, alunecă dezorientat pe căile viitorului.

Să recapitulăm, deci, faptele: „Legiunea Arhanghelul Mihail" a fost înființată la 24 Iunie 1927. La alegerile din anul 1927 Garda de Fier întrunește 10.761 de voturi. Trec patru ani. La 11 Ianuarie 1931 guvernul Ion Mihalache pronunța prima dizolvare a acestei asociații.

Proces, reînființare și la 1 Iunie 1931 alegeri generale. Garda de Fier depune liste în 17 județe și obține 30.783 voturi, dar nu intră nimeni în parlament pentru că nu se întrunesc procentele necesare pe țară. Se ivesc la 31 August 1931 alegeri generale în jud. Neamț. Candidează Corneliu Z. Codreanu: 11.300 voturi și este ales deputat. În Martie 1932, sub guvernarea Nicolae Iorga – Argetoianu, Garda de Fier este dizolvată pentru a doua oară. Din nou proces, reînființare sub alt nume și, la alegerile generale din Iulie 1932, sub guvernul Vaida Voevod (țărănist), Corneliu Z. Codreanu pune candidaturi în 36 de județe, obține 70.000 voturi și 5 locuri în parlament. În Noiembrie 1933 Corneliu Z. Codreanu fixează candidaturi în toate județele. Urmează cea de-a treia dizolvare a lui I.G. Duca – N. Titulescu și de atunci încoace știm ce s-a întâmplat.

Astăzi partidul Totul pentru Țară pășește în alegeri cu cele 71 de județe. Reorganizat, disciplinat, cu experiența unor bătălii câștigate, având în memorie toate momentele de procopseală, dar și de înfrângere a democrației: biruința legionară se apropie. O privire de ansamblu ne încredințează că structura morală și sufletească a țării a început să se schimbe.

Mișcarea Legionară făurește un nou destin neamului românesc, de demnitate, putere și necontenită perfecționare a geniului etnic.

Iată pentru ce cred în biruința lui Corneliu Z. Codreanu.

Nicolae Roșu

Buna Vestire, Anul I, Nr. 239, 11 Decembrie 1937

Dizolvarea Gărzii de Fier

Dizolvarea „Gărzii de Fier” este ultima svârcolire neputincioasă a unui regim intrat în agonie. După aceasta, vine moartea.

Închisoarea este cea mai bună școală a mișcărilor revoluționare. Acolo, între zidurile reci, se călesc caracterele și se întărește râvna de a lupta mai departe; sau, dimpotrivă, cu acest prilej, neofiții amuțesc și oportuniștii trec de cealaltă parte a baricadei.

Timpul le va verifica pe toate. Dar, cât mai repede, căci a început să miroasă a mort, iar pe spinarea democrației, intrată în plină descompunere, au încolțit specii noui de păduchi naționaliști.

O mișcare revoluționară care întârzie în dezvoltare și nu exploatează toate momentele tactice, își ratează victoria finală (vezi Boulangismul). Un compromis cu ideile, cu partidele sau cu oamenii democrației constituie o alterare de substanță și o zădărnicire inutilă. Independența sau ostilitatea față de monarhie, când statul nu are niciun echilibru, este o infamie.

Dacă d. I. G. Duca ar fi un om inteligent și cu un elementar instinct de conservare, și-ar da demisia pentru a împiedica partidul liberal, care a avut un incontestabil trecut istoric (sec. al XIX-lea), să pregătească el însuși funeraliile regimului democratic.

Mai mult decât violența împotriva autorității statului democratic, cred că este justificată o altă violență. Valorific sensul moral și dinamic al violenței soreliene pentru a zgudui conștiința adormită a burgheziei românești și a pune în circulație o nouă energie revoluționară. Am legitimat practic și teoretic această violență încă din anul 1926 (v. Rev. „Conștiința Națională”, An. II, Nr. 6-7) și o consider astăzi mai indispensabilă ca oricând. Cu o țărănime lipsită de sentimentul și de disciplina solidarității sociale și cu o burghezie absentă de la toate manifestările practice ale naționalismului – amândouă speriate de reacțiune și îndobitocite de democrație, nu se pot regenera rezervoriile energiei etnice. Revoluția pregătită de „Garda de Fier” trebuie să rezolve radical problema statului român, cu alte cuvinte, a unei națiuni conștiente, organizate și dinamice. Școala luptei, școala faptelor și, pe deasupra, școala timpului care curăță sgura entuziasmului neofit și a oportunismului de ultimă oră trebuie să fie adevărata școală a naționalismului creator.

Nicolae Roșu

Axa, Anul II, Nr. 24, 23 Decembrie 1933

Campanie electorală
Țărani și muncitori

Marea minune legionară s-a înfăptuit întâi nu în sufletul celor bogați, și puternici, și trufași, ci în zecile de mii de muncitori, în sutele de mii de țărani legionari.

Și e firesc să fie așa!

Toate mișcările de fundamentală primenire politică și spirituală au pornit de jos, de la cei umili și trudiți și săraci.

Cel bogat și puternic are de obicei stomacul plin și sufletul sec. El e mulțumit cu ce stăpânește. Nu năzuiește spre alte limanuri. Nu tinde spre alte zări.

Asta nu înseamnă că la un moment dat o mare frământare istorică nu i se transmite și lui, ci pur și simplu că nu pleacă de la el. Numai când noua spiritualitate s’a înstăpânit definitiv în alte straturi sociale, începe și burghezia să se miște.

Din acest punct de vedere faptul că burghezia românească a început să înțeleagă, să freamăte, să participe la fenomenul legionar, e un semn că biruința se apropie.

În țărănime și în muncitorime procesul legionar e pe sfârșite. Elitele muncitorești și țărănești au fost cucerite.

Mă uitam la iubiții mei camarazi muncitori și la camarazii țărani întâlniți în cursul ultimelor noastre marșuri.

Ce oameni! Ce suflete! Câtă credință!

Nu există om, în nobilul și frumosul înțeles al cuvântului, care să nu fie mișcat de dăruirea, de entuziamul, de elanul muncitorilor legionari.

Cât despre țărani, ce să mai vorbesc!

În frig, în ploae, uzi până la piele, amenințați de jandarmi, înjurați de primar, executați pentru dări întârziate de către perceptor, vin totuși la ședințele legionare, ascultă ca la o sfântă taină, iar înainte de a pleca transfigurați, ne spun din inimă:

- Să vă ajute Dumnezeu!

Mi-amintesc de ședința din Muntenii-Buzău. Era noapte și ploua, și noroi. Dar țăranii noștri nu clinteau de sub viforniță, iar la sfârșit nu mai voiau să plece.

- Veniți și până la noi, la Sărățeni, camarade comandant. E aproape. Numai la doișp’ce kilometri. V’așteaptă satul. Asta-i răsplata noastră.

Priveam noroiul de afară și lumina din sufletul lor.

Mișcarea Legionară a ctitorit țării acesteia un suflet împărătesc.

Din durere, din umilință, din jertfă – căci fără lacrimi, fără sânge, fără suferință nu s’a înălțat nimic temeinic în lumea asta – s’a clădit acest suflet.

Din lumina mică a mânei de nebuni care porneau săraci, necunoscuți, batjocoriți acum zece ani, a isbucnit flacăra care stă să cuprindă întreaga Românie, s’o purifice, s’o călească, s’o transfigureze.

- Am fost cinci! Suntem un milion! Vom fi țara toată!

Da, Căpitane! Ai înfăptuit minunea! Cărturari, muncitori și țărani așteaptă înfrigurați ziua biruinței și a învierii care se apropie, care va veni, care trebue să vină.

Vom fi țara toată!

Mihail Polihroniade

Buna Vestire, Anul I, nr. 239, 11 Decembrie 1937

Cu Gheorghe Andreica în închisoare, la Târgșor (29)

Cu o voință neobosită de a scoate la lumină teroarea și crimele comunismului din România, în toată amploarea și grozăvia lor, Gheorghe Andreica (1931-2010) și-a consacrat ultimele două decenii din viață adunării și publicării de mărturii directe, necenzurate și necosmetizate, de la supraviețuitorii infernului temnițelor și lagărelor celui mai barbar regim din istoria țării noastre. Probabil cea mai cunoscută dintre lucrările sale, cartea „Cu ghiozdanul la închisoare” și continuarea ei „Târgșorul Nou, închisoarea minorilor” relatează pe larg atmosfera din primul an de detenție (1948-1949), la Sighet (cea mai mare parte) dar și la Cluj (perioada procesului) și apoi Jilava (trierea spre locurile de executare a pedepselor), și apoi anul petrecut la Târgșor (1949-1950), constituind documente de valoare pentru posteritate. Oferim cititorilor aceste fragmente prin care, alături de Gheorghe Andreica ne „furișăm” și noi în celulele închisorilor, în acele primi ani de detenție…

(Preot prof. **MARIUS VIȘOVAN**)

Moș Dumitrache

Pentru noi copiii figura cea mai luminoasă a Târgșorului era moș Dumitrache. Toata viața lui a fost gardian, de loc chiar din Târgșor. Un om bun la suflet, care ne-a făcut - cât era cu putință - detenția mai ușoară (foștii deținuți de la Târgșor au pus o placă memorială pe mormântul acestuia în anii ’90, în semn de recunoștință, n.n.).

Moș Dumitrache avea și un umor reconfortant, uneori involuntar. Într-o zi a trecut la afirmații politice mai neconvenționale, în fața unui grup de tineri de încredere.

„*Măi, voi sunteți legionari? Nici vorbă. Eu i-am păzit pe Codreanu, pe Moța. Aceia da oameni. Voi nu sunteți nimic pe lânga ei...*” Unul din grup i-a răspuns: „*Aveți dreptate, moș Dumitrache, nu suntem ca aceia, dar suntem ca noi... Nici sfinții n-au fost*

ca și Cristos sau apostolii dar s-au străduit să fie. Așa e și cu noi, încercăm sa ne apropiem de predecesorii nostri... Uneori reușim, alteori nu.”

Altă dată, când moș Dumitrache era un pic „afumat” și-a exprimat regretul în fața unora: „*De un singur lucru îmi pare rău. Că nu am găurit-o cu un glonte pe Ana Pauker când am prins-o pe zidul închisorii vorbind cu cineva din afară.*”

Toate aceste discuții au avut loc înainte de sosirea grupului de reeducați de la închisoarea Suceava.

Grupul de maramureșeni

Maramureșenii de la Târgșor eram în număr de 30 (cel mai mare grup, daca ierarhizăm pe județe) și proveneam din 3 grupuri de elevi de la liceul „Dragoș Vodă” din Sighet, arestați în momente diferite.

Primul grup, format din 16 persoane, eram cei arestați în 1948 - Frăția de Cruce „Ionel Moța” sau, cum ne va numi Securitatea, „lotul Vișovan” după numele profesorului nostru Aurel Vișovan, acum aflat la Pitești. În ordine ierarhică sau a depunerii legământului: Man Nistor, Rad Constantin, Deac Ștefan, Dunca Vasile, Dunca Ioan, Coman Găvrilă, Bulacu Gheorghe, Codrea Petru, Vlad Iuliu, Andreica Iosif, Ulici Petru, Hotico Grigore, Ilban Ioan, Motrea Ioan, Vlad Mihai și cu mine.

Al doilea grup, format din 11 elevi arestați în 1949 și acuzați de legături (directe sau indirecte) cu partizanii maramureșeni din grupul Popșa (grup armat de rezistență din zona Ieud-Dragomirești, la circa 40 km de Sighet). Identitatea legionară a celor din grupul al doilea era mai puțin pronunțată, unii aveau deja anumite convingeri înainte de arestare, alții s-au format în detenție, iar alții au rămas cu o atitudine respectuoasă dar mai puțin explicită. Ei sunt: Minică Ștefan, Hotea Ioan, Pop Ioan Arvinte, Mariș Victor, Bizău Ioan, Iusco Gavrilă Sfâcă, Iusco Găvrilă Drodu, Bogdan Ioan, Dunca Ioan Bărbosu, Cora Alexandru, Vlad Aurel.

Din al treilea grup făceau parte doar 3 elevi maramureșeni, care fuseseră dați pe mâna Securității de Alexandru Ivasiuc (scriitorul de mai târziu), arestați spre finele anului 1949: Coman Ștefan, Dan Alexandru și Ștefan Alexandru.

Noi maramureșenii eram respectați de camarazii din celelalte zone ale țării pentru spiritul nostru de unitate și solidaritate (împărțirea pachetelor cu mâncare, refuzul în bloc al reeducării etc). Cei din Frăția de Cruce i-am integrat rapid pe ceilalți colegi, eram prieteni din liceu și nu erau departe de mentalitatea noastră. Le lipseau doar unele informații istorice și sistematizarea unor principii, ori la Târgșor am avut timp din belșug să le împărtășim aceste valori.

(**Gheorghe Andreica**, *Târgșorul Nou, închisoarea minorilor*)

Bucuriile suferinței, bucuriile mărturisirii

CIPRIAN VOICILĂ, psiholog

În ultimii ani, un gând mi-a revenit cu insistență: mărturiile pe care ni le-au lăsat moștenire eroii, mucenicii, mărturisitorii din secolul XX pot fi citite și dintr-un unghi practic. Vom căpăta astfel răspuns la întrebarea: Cum au rezistat ei în acele cumplite încercări? Vom învăța cum să rezistăm noi și copiii noștri în complicatele provocări ale prezentului. Privind din această perspectivă biografia părintelui mărturisitor Dimitrie Bejan, voi readuce în prezent principalele ei momente. Vom înțelege care i-au fost valorile pe care le-a întrupat și care l-au ajutat să străbată, cu fruntea sus, prin vifornița cea mare. Care pe mulți i-a spulberat, fie fizic, aruncându-i în țărână, fie moral, schimonosindu-le chipul de ființe umane.

Rădăcinile de răzeș, educația creștină primită în familie au fost primele determinații ale ființei sale excepționale. A văzut lumina zilei în satul Hârlău, la 26 octombrie 1909. Primește la botez numele Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, ivindu-se pe lume chiar de praznicul său. Poate nu întâmplător: și părintele Dimitrie va îndura chinuri mucenicești pentru credința sa neabătută în Hristos. Înrădăcinarea în neam și în acest pământ strămoșesc o va mărturisi în cuvinte memorabile: „Eu cred că oricine mă întreabă pe mine lucrul ăsta, eu tot așa spun: stau aici de 2.000 de ani! Sau poate mai de mult! Am această conștiință că aparțin acestui loc și acestui neam. Aici i-am prins pe strămoșul meu, pe bunicul meu și pe tata!”.

Părinții, țărani simpli, i-au transmis credința și dragostea pentru Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu. Povestea părintele: „Mama era o femeie căreia îi «sfârâia» gâtul când spunea *Tatăl nostru*. Noi, copiii, ne așezam în genunchi în jurul ei și spuneam și noi rugăciunea! Ridica mâinile în sus, punea mâinile pe capetele a doi copii și spunea ce avea de spus lui Dumnezeu. În afară de rugăciunile obișnuite spunea: «Doamne, băiatul ăsta al meu este cam bolnav. Ai grijă de el! Ăstalalt este cam obraznic! Doamne, ce mă fac cu el?» Spunea așa, ca și cum ar fi stat de vorbă cu un bunic, cu cineva! Eu sunt sigur că Dumnezeu o asculta și-i răspundea! Tata era și el foarte credincios. Ah, ce om era! «Doamne, mi s-a îmbolnăvit vaca sau boul sau oile. Dar am șase copii. Trebuie să-i hrănesc, să-i îmbrac!» A doua zi vaca dădea lapte cum trebuia. Amândoi odată se rugau părinții mei. Se așezau în genunchi și se ridicau cu totul spre icoane! Țărani! Tata era considerat aici, la Hârlău, prost, de cinstit ce era! A fost un creștin bun. Dar mama se ruga mai frumos! Mamele creștine! Mamele ajung în Rai crescând copii buni! Ce mare rol au mamele! Însă acum s-a luat moda asta cu un copil, doi”.

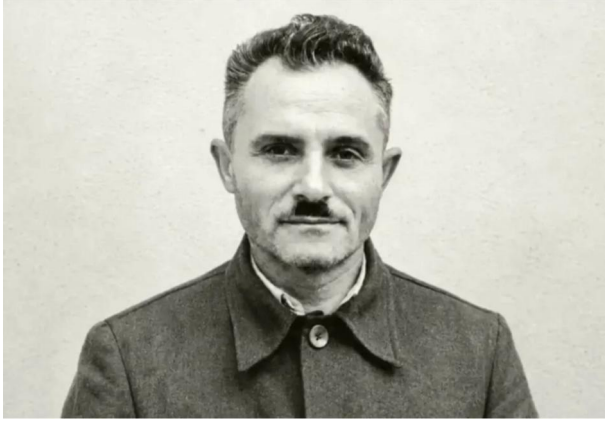

Dimitrie alege cartea

La 11 ani, tatăl său îl pune să aleagă: ce vrea, cartea sau sapa? Micul Dimitrie alege cartea. Și va fi, mai întâi, un elev seminarist studios, apoi un student eminent, care va primi și bursă din partea statului român, suficientă să o împartă cu familia sa săracă. Dragostea de carte este o altă trăsătură specifică personalității părintelui Dimitrie. Va urma, în paralel, între 1931-1935 și 1931-1936, două facultăți: Facultatea de Istorie și pe cea de Teologie. Va beneficia de întâlnirea cu corifeii culturii române moderne. La Teologie îl va avea ca profesor pe Nichifor Crainic, pe care îl va reîntâlni în temnița Aiudului, împărțind aceeași celulă vreme de șase luni. La Istorie, pe Nicolae Iorga, de care îl va lega o prietenie formatoare. A făcut parte din echipele sociologice ale lui Dimitrie Gusti, cercetând fizionomia satelor românești din Basarabia.

Este preoțit la vârsta de 31 de ani. Interesantă este rugăciunea pe care părintele Dimitrie o va rosti în momentul hirotoniei, ea prefațând destinul său misionar de excepție: „Când m-a făcut preot și când mi-a pus mâinile pe cap în Sfântul Altar, mi-a zis: În clipa aceasta să ceri de la Dumnezeu o harismă: darul de a vorbi frumos, de a predica, de a scrie, darul de-a vindeca bolnavii... Și am zis: Sunt la un moment crucial din viața mea. Dă-mi, Doamne, să slujesc frumos cu credință și cu lacrimi, ca să câștig cât mai multe suflete”. Pe frontul de Răsărit, la Hotin este făcut preot militar. În timpul campaniei de pe frontul de Răsărit, părintele Dimitrie botează sute de mii de suflete.

După bătălia de la Stalingrad ajunge, împreună cu cei 15.000 de soldați și grade superioare, în cumplitul lagăr de la Oranki. Din cauza condițiilor de exterminare - ger, foamete, absența serviciilor medicale, muncă epuizantă -, doar în primul an mor 60% din ofițeri și 80% din trupă. Părintele povestea, peste ani: „Acasă mănânci mămăligă cu ceapă. Eram învățați cu greul. Noi am supraviețuit foarte frumos. (...) Și eu cred că și credința în Dumnezeu. Toți, dar absolut toți eram credincioși. Nu era unul să se fi ateizat cumva”.

La Oranki, comuniștii fac presiuni asupra lui să se înroleze în batalioanele create de ei. Refuză, pe motiv că el a depus un jurământ față de Regele Mihai I. De altfel, toți angajații din administrație îl depuseseră. Părintele Dimitrie asistase la jurământul Regelui Mihai I, în sala tronului, la data de 6 septembrie 1940, fiind impresionat că pe frontul din Crimeea acesta stătea, alături de soldați, „în buza tunului”.

continuare în pag. 24

CENTENAR: GHEORGHE STĂNESCU
Curajul mărturisirii

CONSTANTIN MIHAI

Pe 4 iulie 2026 se împlinesc 100 de ani de la naşterea scriitorului şi luptătorului anticomunist, Gheorghe Stănescu, plecat la Domnul la 6 ianuarie 2003, pentru a întregi oastea Sfinţilor Martiri, Mărturisitori şi Mucenici Români din secolul XX. Rememorarea sa devine esenţială în aceste vremuri de apostazie când lumea se decreştinează nu doar în formă, ci şi la nivelul substanţei, prin impunerea fricii şi a terorii diabolice, a instaurării unei ordini mondiale făţiş anticreştină, criminală şi antinaţională, când se atacă nu doar fundamentele identitare ale naţiunii, ci însăşi aşezarea religioasă, prin ruperea de Predanie şi de Învăţătura lui Hristos, memoria naţională fiind substituită unui surogat ideologic extrem de periculos, prin dinamitarea tuturor modelelor şi reperelor ethosului românesc.

În acest context, apelul la o astfel de personalitate iradiantă devine salutară, prin readucerea în prim plan a *generaţiei de la 1948*, cea care a dus lupta directă cu comunismul atât în infernul concentraţionar, cât şi în Rezistenţa armată din Munţi sau în exilul anticomunist.

Se naşte la 4 iulie 1926, în comuna Negru Vodă, judeţul Constanţa. Între 1938-1940 este elev la Liceul „Nicolae Filipescu” din Bazargic, în Cadrilaterul „cedat” Bulgariei, în 1940. Între 1940-1946 îşi continuă studiile secundare la Liceul „Spiru Haret” din Bucureşti. Susţine bacalaureatul în 1946, promoţia Profesorului Gabriel Ţepelea. În 1946 se înscrie ca student la Facultatea de Litere şi Filosofie din Bucureşti, precum şi la Facultatea de Drept. În toamna anului 1948, promovat în anul III, este silit să-şi întrerupă studiile pentru a evita arestarea.

În 1949, judecat în lipsă de Tribunalul Militar Constanţa, este condamnat la 5 ani închisoare pentru uneltire împotriva ordinii sociale. La 16 februarie 1952 este arestat la Bucureşti, trecând printr-o întreagă geografie penitenciară: Constanţa, Peninsula – Valea Neagră, Aiud, mina

continuare în pag. 25

BUCURIILE SUFERINȚEI, BUCURIILE MĂRTURISIRII

Regele Mihai îl decorase de două ori, pe front, pe părintele Bejan.

La Oranki, părintele Dimitrie scrie pe foi de mesteacăn *Hotarul cu cetăți*, afirmând că Basarabia şi Bucovina de Nord sunt pământ românesc. Reclamat la ofiţerul politic, i se intentează un nou proces, este trimis pentru un an în cumplita închisoare Lubianka, este condamnat la moarte. Părintele se apără: le strigă că este cetăţean român, se supune legilor româneşti şi sovieticii nu au dreptul să-l condamne la moarte. Este trimis în lagărul de la Focşani. Tribunalul militar îl judecă din nou şi îl condamnă la încă 16 ani. Urmează calvarul închisorilor Jilava, Văcăreşti, Aiud, al lagărelor de muncă de la Canal şi Cavnic.

În temniţele regimului comunist îl regăseşte pe fostul său profesor, Nichifor Crainic, dar şi pe alţi reprezentanţi ai elitei duhovniceşti şi culturale a României interbelice: pe părintele Benedict Ghiuş, pe filosoful Ion Petrovici, poetul Radu Gyr, Episcopul Nicolae Popovici, părintele Arsenie Papacioc, îmbogăţindu-şi fiinţa, învăţând de la fiecare câte ceva.

În temniță, părintele Dimitrie a spovedit sute de oameni

Deşi hrana era vitală, în zilele de post refuza mâncarea de dulce: „Pe cât puteam, miercurea şi vinerea mă feream. Miercurea şi vinerea dădeam la ceilalţi”. Părintele, în acel iad, a simţit ajutorul lui Dumnezeu: „Mie niciodată nu mi-a fost foame la puşcărie. Nu mi-a fost foame nici în lagăr. Am plutit pe deasupra acestor greutăţi din lagăr sau din puşcărie, cu ajutorul lui Dumnezeu! (...) Şi am ieşit din puşcărie perfect sănătos. Şi din lagăr, din Rusia, am venit tot perfect sănătos. N-am avut nici o boală. (...) Am ieşit cu fruntea sus. Mă rugam permanent lui Dumnezeu şi îi iubeam pe toţi”.

Aripa îngerului l-a ocrotit pe părintele Dimitrie şi în timpul nesfârşitelor umilinţe, bătăi, torturi la care a fost supus. O astfel de întâmplare povesteşte Gabriel Ţepelea: „Eram cu preotul Dimitrie Bejan într-o celulă la Jilava şi au venit Maromete cu vreo zece miliţieni şi ne-au bătut pe toţi. Au venit cu o masă specială pentru bătaie şi doi miliţieni cu parii ne băteau până ne frângeau în bătaie. Toţi orăcăiam şi strigam, că ne durea. Pe părintele Bejan l-au lăsat la urmă. Şi s-a aşezat el frumos, singur şi-a dat pantalonii jos şi s-a aşezat pe masa aceea de bătaie. L-au bătut aşa de tare, dar el nici nu gemea. Nu gemea deloc! Noi strigam toţi: Ţipă, părinte, că te omoară!”.

Părintele Dimitrie comentează acest episod cutremurător: „Eu mă uitam la dânşii şi zâmbeam. Nu am simţit nimic. Nici o vânătaie nu am avut pe corp. Dădeau miliţienii până oboseau şi eu nu simţeam nimic”. Bătaia era la ordinea zilei: „Unde nu ne-au bătut? Ne-au bătut peste tot (în toate puşcăriile). (...) Intrau în celulă, te puneau pe masa aceea şi-ţi dădeau cât credeau ei de cuviinţă. Aveau nişte bâte ca nişte melesteie lungi, de cauciuc bătos”. După ieşirea din puşcărie, părintele Dimitrie Bejan a fost trimis cu domiciliu obligatoriu în comuna Răchitoasa, din Ialomiţa, iar mai târziu în Hârlău.

Securitatea comunistă l-a şicanat decenii întregi, până la data de 22 septembrie 1989.

La data de 21 septembrie 1995, sufletul părintelui Dimitrie s-a înălţat, din căsuţa sa din Hârlău, la cer, lăsându-ne un model strălucitor de eroism şi sfinţenie.

CIPRIAN VOICILĂ

Sursa: Ziarul Lumina

CENTENAR GHEORGHE STĂNESCU

Cavnic, Gherla, Jilava, Iaşi. La 26 decembrie 1956 este eliberat. Lucrează ca tehnician în construcţii la Bucureşti şi pe şantiere în Moldova şi Oltenia până la pensionare, în 1986.

La 10 mai 1990, în calitate de participant la fenomenul „Piaţa Universităţii", vorbeşte din balcon, în numele studenţilor trimişi de regimul comunist la „studii", în temniţele şi lagărele de muncă forţată.

În 1994 înfiinţează Filiala Rm. Vâlcea a Fundaţiei Culturale „Memoria" pe care o conduce ca preşedinte până la moartea sa. În această ipostază, ia iniţiativa realizării unor emisiuni radio (peste 100 de episoade) şi TV (peste 200 de episoade) „Restituiri din istoria confiscată" care se bucură de o largă audienţă, o întreprindere salutară şi unică în spaţiul românesc postdecembrist pentru recuperarea memoriei colective. Aici, reuşeşte să prezinte mărturii esenţiale ale unei istorii recente adevărate, prin intermediul unor supravieţuitori ai gulagului comunist. O parte a acestor emisiuni constituie un fond documentar la „Memorialul Sighet" şi la „Memorialul Fortul 13-Jilava". La iniţiativa Domniei Sale, sunt aduse să ţină conferinţe câteva dintre figurile rezistenţei anticomuniste: dr. Nae Nicolau, în mai 1997, cu o conferinţă despre *Martiriul în Biserica Ortodoxă Română*, regretatul Pr. Liviu Brânzaş, în mai 1998, cu o conferinţă despre *Eroi şi trădători*, ambii apropiaţi de suflet ai autorului, ș.a.

Din 1994, pentru a onora memoria rezistenţei anticomuniste, iniţiază un program ce include, printre altele, sfinţirea unor cruci memoriale, precum Crucea memorială din cimitirul Schitului Ţigănia-Bistriţa, aşezată pe groapa comună a luptătorilor anticomunişti din grupul *Arnota*, căzuţi în prima zi a Sfintelor Paşti din 1949, sfinţire la care reprezentanţii BOR, prin Episcopia Râmnicului (P.S. Gherasim, episcopul Râmnicului şi P.S. Irineu, vicarul Episcopiei, actualmente Mitropolitul Olteniei) nu au participat, continuând aceeaşi mentalitate bolşevică care încă mai domină în Ortodoxia românească şi care are alergie la anticomunismul semenilor săi.

Publică în diverse periodice locale şi la numeroase reviste naţionale: *Permanenţe*, *Memoria*, *Puncte Cardinale*, *Lumina Lumii* (coordonatorul rubricii „Martiri în vremuri moderne" al revistei) ș.a., remarcându-se printr-o ţinută intelectuală elevată şi printr-o conştiinţă etică accentuată.

Volume publicate: *Jurnal din prigoană* (Bucureşti, Editura Venus, două ediţii: 1996, 2000); *Pseudo-jurnale poetice* (Bucureşti, Editura Venus, 2000); *Cabala tăcerii şi dreptul la replică* (Bucureşti, Editura Venus, 2000).

Gheorghe Stănescu, o figură reprezentativă a rezistenţei româneşti anticomuniste, nu poate fi perceput decât printr-o abordare simpatetică a personalităţii sale, plecând de la virtutea sa capitală, prietenia. Mărturisesc că nu am întâlnit o altă persoană care să întrupeze cu asupra de măsură această calitate remarcabilă a omeniei, Domnia sa fiind artizanul cimentării unor prietenii solide, un adevărat dar insuflat de Pronia cerească, prin care reuşea să pună în contact multe suflete. A vorbi despre Gheorghe Stănescu înseamnă a face un adevărat elogiu prieteniei, a valorii sale cumineătoare în planul relaţiei interumane, în prelungirea tratatelor antice care vizau această trăsătură anatreptică.

Dialogul platonician *Lysis* (despre prietenie) este mai actual decât oricând în cazul domnului Gheorghe Stănescu a cărui virtute, prietenia, o cultiva până la saţietate, în pofida vârstei celor care colocviau în jurul său. Un intelectual (scriitor) deplin, o proiecţie fidelă a Omului Interbelic, o specie rarisimă în contextul marxist al multiculturalismului și al lui *political corectness*, un om în ipostaza unui filosof antic grec care iscodește în permanență preopinentul pentru a-i releva noimele prieteniei. O relatie dialogică de tipul Maestru-discipol se instituia, atunci când Gheorghe Stănescu ne introducea în această taină a prieteniei, inițiindu-ne și împărtășindu-ne din valențele ei. Un esoterism într-un mister care nu aluneca niciodată în mistagogie. Un Prieten care îndemna mereu la lecturi profunde și la o relaționare *sui generis* la principiul transcendenței.

Am avut privilegiul împreună cu fratele meu de a face parte efectiv din ultimii 6 ani ai vieţii lui Gheorghe Stănescu, nea Ghiţă, cum îl numeam noi, cei apropiaţi – deşi îl urmărisem de la începutul anilor'90, prin intermediul emisiunilor sale de radio şi televiziune din Rm. Vâlcea, cu privire la restituirea unor pagini esenţiale de istorie recentă, confiscată de comunism –, şi de a ne bucura de prietenia sa bazată pe o sinceritate totală şi pe o profundă deschidere sufletească. Generozitatea, altruismul cu care îi ajuta pe cei din jur, de la camarazii de suferinţă până la cei mai puţin cunoscuţi erau grefate pe un puternic fond religios care marca personalitatea sa.

Intelectual autentic, pentru care lucrul bine făcut reprezenta un *modus vivendi*, dublat de o oratorie remarcabilă şi de o calitate elevată a scriiturii, a înţeles mai bine ca nimeni altul să sprijine, cu orice preţ, tineretul studios, să-l stimuleze spre noi aventuri spirituale, convins fiind că regenerarea morală a naţiunii române nu poate pleca decât de la o tânără elită intelectuală, formată în duhul competenţei şi al credinţei creştine, trăite plenar, şi nu mimate printr-un formalism păgubos.

Nu a încetat niciodată să readucă în prim planul opiniei publice istoria românească adevărată, prin restituirea în fundamentele sale, falsificate de propaganda şi ideologia comuniste. Prin întreprinderile sale salutare de recuperare a memoriei colective, Gheorghe Stănescu a reprezentat o adevărată instituţie, suplinind multe dintre lacunele existente în peisajul postdecembrist. Tot ceea ce a realizat în acest sens a fost cu pasiune şi cu multă dăruire, plecând de la convingerea că moştenirea rezistenţei anticomuniste, plătită cu jertfă de generaţiile Domniei sale, trebuie dusă mai departe, ea constituind singurul nostru bilet de prezentare la Judecata de Apoi a neamurilor.

CONSTANTIN MIHAI

Universul concentraționar românesc

Sub pumnul neîndurării

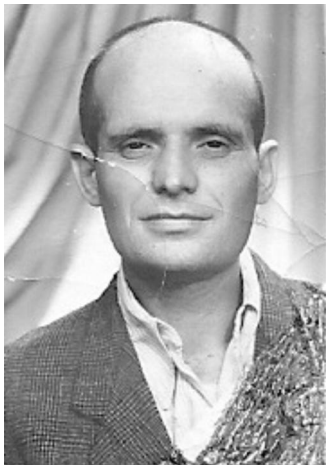

Femei și fete înapoia gratiilor și între sârmele ghimpate

Societatea românească se va dezvolta până în zilele noastre sub două coordonate: rusticism și conservatorism. Cei strămutați la orașe își conservă mentalitatea țărănească și continuă să trăiască în orizontul satului. Schimbările se produc după generații. La femei, modelul tradițional a continuat să domine exclusiv toate manifestările de viață, autosechestrându-se în cămin, cheltuindu-și energia în activități casnice.

Rămân străine de viața publică, nu se angajează în manifestări politice, chiar atunci când sunt transplantate în mediu urban.

Acest model patriarhal începe să fie erodat în deceniul al treilea, odată cu accesul lărgit al tineretului feminin la învățământ și impulsul industrializării. Tentația politică începe să-și spună cuvântul. Spre stânga se îndreaptă un număr redus de militante evreice și unguroaice. În rândul romăncelor, chemarea marxistă nu-și va găsi ecoul. Tinere orășence, intelectuale, grupuri masive de studente și eleve, aderă la formațiile feminine ale Legiunii Arhanghelul Mihail, botezate **cetățui**. Lor li se va adăuga un corp impresionant de simpatizante.

În 1938, torționarii carliști o vor ucide în chinuri atroce, în beciul Siguranței, pe conducătoarea formațiilor feminine, Nicoleta Nicolescu. La 29 Ianuarie 1939, Lucia Grecu va fi arestată și ucisă; Elena Bagdad va avea aceeași soartă. Multe altele vor suporta rigoarea anchetelor, condamnări sau vor fi internate în lagăre. Comparativ cu desfășurarea de mai târziu, numărul lor e limitat. În scurta perioadă de respirație, cele patru luni de legalitate din 1940, unitățile feminine își refac rândurile. După putch-ul militar antonesciano-hitlerist din 21-24 ianuarie 1941, odată cu întreaga Mișcare Legionară, corpul feminin este aruncat în prigoană.

În afară de participantele la împotrivire, care demonstraseră, cântaseră pe stradă sau aprinseseră lumânări la capul celor asasinați pe caldarâm, în vâltoarea gulagului brontozaurilor militari vor fi azvârlite femei și fete angajate în filierele clandestine ale Mișcării Legionare, precum și cele care sunt descoperite că au participat la acțiuni de ajutor sau pentru simplul fapt că au fost prezente la un parastas, au aprins o lumânare la un mormânt sau au citit o carte interzisă. Tot în acest timp se înscrie scurtul episod transnistrian al evreicelor și masa impresionantă a basarabencelor închise și deportate de sovietici. O pagină dureroasă o constituie deportarea la muncă silnică în Rusia a populației feminine germane, când peste țară se rostogolește tăvălugul armatei roșii.

Lagărele coaliției guvernamentale PNȚ/PCR/PNL/PSD, din 1944/1945 nu ignoră femeile. Internările vizează cazieristele legionare, soțiile și rudele unor personalități cunoscute cu atitudini de dreapta și figuri proeminente ale luptei naționaliste.

Hora cea mare

Hora cea mare va începe la 15 mai 1948 când comuniștii declanșează cea mai mare campanie de arestări politice din istoria României. Înapoia zăbrelelor și între sârmele ghimpate va fi strânsă o amplă populație feminină. Titi Gâță, șefa formațiunilor de femei legionare, este asasinată în subsolul Ministerului de Interne, într-un program de tortură sălbatică. După anchete dure și tratament umilitor, prin boxele tribunalelor militare de la Suceava, Galați, București, Cluj, Oradea, Baia Mare, Timișoara și Constanța vor trece nenumărate femei și fete. Au fost ridicate în miez de noapte, au fost răpite în plină zi de pe stradă sau de la locul de muncă.

Au fost arestate de pe băncile școlii sau din amfiteatrele universității, lăsând în urma lor copii singuri, părinți bătrâni și bolnavi, gospodării risipite.

Nu au fost cruțate nici gravidele – rușii, în 1944, n-au ridicat nemțoaicele însărcinate, nici pe cele care zăceau într-un pat de spital. Au plouat condamnările grele. Tribunalul militar instalat în incinta închisorii Sucava s-a remarcat prin generozitatea numărului de ani, pronunțați în sentințe arbitrare. Aici are loc cel mai mare proces politic feminin din istoria României, în care sunt implicate 49 de fete.

Mai mult decât bărbații, femeile au suportat umilința și batjocura, indecența paznicilor, vocabularul trivial, gesturile obscene, teroarea permanentă. Așa cum la anchetă n-au fost scutite de bătăi și lovituri, interogatorii non-stop, prelungite dincolo de limitele rezistenței fizice, au cunoscut din plin lanțurile și cătușele, celulele negre, izolatorii friguroase, gama întreagă de șantaje și capcane insidioase.

Pe lângă fiecare mare penitenciar se organizează secții feminine insalubre, igrasioase, necercetate de soare, infestate de paraziți. Detenția pentru femei a fost deosebit de greu de suportat, atât condițiile psihice, cât și cele materiale concurau la aceasta. Separarea de copii, care rămăseseră pe drumuri, le sângera sufletul, le provoca stări de depresiune și nopți de insomnie. De multe ori au fost arestați ambii soți. Au fost femei care au născut în închisoare și după câteva zile au fost separate de copil, de a cărui soartă nici azi nu știu nimic. Sunt familii care își caută copiii rătăciți prin azile, despre care li se dau informații confuze. Familii dezorganizate, agoniseala de generații pierdută, supraciețuitorii risipiți în întreaga țară, uneori predați sovieticilor, completează decorul sumbru. În plus, perspectiva de a stinge în închisoare sau de a ajunge la termen ca o epavă care să naufragieze într-o lume ostilă.

continuare în pag. 27

SUB PUMNUL NEÎNDURĂRII

Nicoleta Nicolescu

Temnițe reci: Mislea și Miercurea Ciuc

Tinerelor intelectuale condamnate pentru activitate legionară care, cu elanul vârstei, bravează regimul inuman al temnițelor comuniste, li se adaugă după 1948 un număr de vârstnice din toate categoriile sociale, cu necazurile și neputințele bătrâneții. O parte din ele își vor încheia viața în spitalul penitenciar de la Văcărești.

După valul de arestări din 1948, condamnatele politice, majoritatea aparținând Gărzii de Fier, vor fi grupate la Mislea, unde funcționa și o secție de internate.

În închisoare se organizau ateliere și secții de producție. Camaraderia și solidaritatea, faptul că cele mai multe aparțineau aceluiași segment de vârstă și erau angajate sub același steag, le ajuta să formeze un corp omogen de rezistență, să se sprijine, să se ajute să depășească în comun momentele critice.

Mai dificilă a fost viața celor de la km 31 de pe albia Canalului. Intemperiile, hrana insuficientă, solicitările șantierului, amestecul cu deținutele de drept comun și prostituate aduse la reeducare prin muncă, împovărau zilele cenușii de robie, întunecau orizontul speranței. Ceea ce a ținut în picioare și a constituit factorul principal de rezistență împotriva unui regim care nu cunoștea cuvântul milă și omenie, a fost conștiința situării pe o baricadă de luptă împotriva tiraniei și a sacrificiului pentru ideal.

Chiar cele mai negre zile nu au reușit să stingă chemarea unei misiuni nobile și credința că ele, aceste fete fragile, erau soldații lui Hristos și ai patriei.

Aceasta este ceea ce le-a împiedicat să sucombe în deznădejde și să fie abrutizate în pușcărie.

Peste momentele de tensiune și îndoială s-a trecut cu eforturi dureroase.

Din umbră pândea prăbușirea, întunecarea minții, sinuciderea. Plânsul contagios, stări depresive colective, povara amintirilor, șocul sărbătorilor și al aniversărilor, amenințarea degradării fizice, antrenau uneori o atmosferă apăsătoare, convulsiuni sufletești.

În iulie 1956, închisoarea de femei de la Mislea este desființată și condamnatele politice sunt trimise la polul frigului românesc de la Miercurea Ciuc, după ce în prealabil fuseseră transferate pentru scurt timp la Dumbrăveni. După evenimentele din Ungaria – 1956 – spitalul de la Văcărești își încetează activitatea și bolnavele sunt duse la Jilava.

Valul de arestări din 1958 aduce un nou contingent feminin în închisori și lagăre. Regimul penitenciar este de o severitate rar întâlnită. Izolare totală, inactivitate riguros supravegheată, 18 ore de veghe pe bancă sau la marginea patului, fără posibilitatea de a te întinde pentru câteva minute sau a închide ochii, percheziții nu o dată în frig, la pielea goală, provocări și șicane, la care se adaugă apa drămuită, frigul pătrunzător, îmbrăcămintea de pușcărie murdară și uzată, hrana la limita de supraviețuire.

Izolare cu mâncare la trei zile, cătușe americane care se strâng automat, amenințări, batjocură, întregesc decorul temniței comuniste.

Cazanul lui Satan

Înapoia gardiencelor și a ofițerilor analfabeți, experții birourilor secrete organizează și dirijează experimente. Metamorfozarea cobailor cu mediu dirijat întrunește toate condițiile în salonul în care sunt zăvorâte treizeci de condamnate legionare într-un adevărat „Cazan al lui Satan” la Miercurea Ciuc. Izolarea este așa de bine organizată, încât lumea de dincolo se topește într-o nebuloasă. Nimeni nu vine, nimeni nu pleacă. De nicăieri, nicio veste. Camera de închisoare adăpostește un balet de stafii în împărăția morții, marionete tragice într-un univers al ororii concentrate unde teama seacă lacrimile și râsul este interzis.

Femeilor deținute li s-a interzis gingășia, pasiunea, grija, maternitatea. Dezbinarea este cultivată cu perseverență, sunt stârnite invidii, orgolii. Uniformitatea și monotonia apasă asupra nervilor, macină răbdarea, invită apatia. În cazanul lui Satan s-a dus o luptă supraomenească împotriva deznădejdii, demenței, învrăjbirii. Minunea rezistenței s-a alimentat din efortul de fiecare clipă de împotrivire contra torționarilor invizibili și a planificatorilor distrugerii care doreau să te transforme în propriul tău călău și al celor din jur.

Alte condamnate sunt izolate în celule. Maica Mihaela de la Vladimirești, care se bucura de un puternic prestigiu și respect, este ținută separat până aproape de momentul morții. Între femeile din închisori au fost numeroase călugărițe.

Aceste femei și fete admirabile

Aceste femei și fete admirabile, fie că s-au ridicat să înfrunte și să lupte, cum a fost cazul legionarelor și a celor din formațiile de rezistență, ori s-au atașat numai ca soții, mame, fiice, iubite; intelectuale, muncitoare, țărănci care au ascuns pe cei urmăriți, au strâns haine și alimente pentru fugari și pentru cei din unitățile de rezistență de luptă, care au servit drept curiere și elemente de legătură, au reușit imposibilul. Nu și-au vândut sufletul, și-au păstrat mintea întreagă, și-au menținut credința, au rămas fidele unui ideal românesc de omenie și dreptate.

Deznădejdea nu le-a descompus, anii lungi de temniță nu le-au îngenuncheat, nu au pactizat cu dușmanii omului. Suntem prea aproape ca să cuprindem limitele și semnificația fenomenului.

Este replica dată de neamul românesc răului.

Nicolae Călinescu

Gazeta de Vest, Aprilie 1993

„INTERVIURI PENTRU ISTORIE”

Acesta este titlul unei cărți de interviuri realizate de camaradul nostru spaniol José Luis Jerez Riesco, carte tipărită de Ediciones Nueva Republica la Barcelona, Spania în 2011. Volumul „Entrevistas para la Historia” reunește aproape 50 de interviuri luate cu zeci de ani în urmă, de dl. Jerez unor personalități istorice și politice din Germania, Spania, Iltalia, România, Belgia, China, Franța, Portugalia, Palestina, Argentina și Ungaria.

Publicăm al patrulea interviu sub titlul general „Interviuri pentru istorie”. Din multitudinea și diversitatea lor, le vom selecta pe acelea care tratează subiecte cunoscute sau interesante pentru cititorii noștri. Toate acestea reprezintă o sursă primară de informație istorică și documentație științifică de mare valoare astăzi când corectitudinea politică și autocenzura preferă să transforme istoria în infracțiune și să o închidă în coșul de gunoi al memoriei.

José Luis Jerez Riesco, născut în 1949, la Toledo, este avocat, doctor în drept, licențiat în Științe Economice și Politice, licențiat în Sociologie cu specialitatea Antropologie Socială, licențiat în Științele Informației cu specializarea Jurnalism, profesor universitar, publicist, scriitor, traducător, fost consilier juridic al Senatului spaniol timp de trei mandate. Este președintele asociației „Prietenii lui Leon Degrelle”, apropiat al lui Blas Piñar López, prieten personal și avocat al lui Comandantului Horia Sima.

Prietenia sinceră și camaraderia totală pe care José Luis Jerez Riesco ne-o oferă de atâția și atâția ani, cu aceeași bucurie vie și loialitate deplină, ne onorează și ne îmbogățește spiritual. Îi mulțumim și pe această cale și îl asigurăm de reciprocitate necondiționată.

CEZARINA CONDURACHE

Interviu cu Enrique Pavón Pereyra

Trebuie să mărturisesc că unul dintre oamenii care mi-au deschis ochii și simțurile pentru a descoperi personalitatea și caracterul lui José Antonio a fost Enrique Pavón Pereyra, fiu al Hispanoamericii și cercetător al temei național-sindicaliste. Un om al muncii minuțioase și exacte. Cercetător al unei biografii de nepătruns. Un visător care împărtășea visele fondatorului nostru și – de ce nu? – descoperitor al trăsăturilor umane, politice și sufletești ale lui José Antonio.

Lui Enrique Pavón Pereyra nu i-a scăpat nici măcar un singur gest, nici vreo grimasă aparte, nici cel mai mic detaliu, nici cea mai trecătoare și neînsemnată anecdotă din scurta și intensa viață a primului șef național al Falangei Spaniole de las JONS. În plină lumină a soarelui sau retras în meditațiile de la lumina lămpii sale, a reconstituit treptat un parcurs fidel și profund, în care atitudinea directă și combativă era normă de conduită și exigență de stil. Sunt numeroase lucrările pe care le-a publicat pe această temă, de la biografia lui José Antonio până la culegerile de texte inedite ale acestuia și corespondența privată păstrată pe hârtie cu antet ori în manuscris autograf, care conferă autenticitate unei activități publice exemplare.

Enrique Pavón a sosit în Spania cu câteva zile în urmă pentru a reconstitui cele șase mii de zile de exil ale generalului Perón. O carte despre activitatea neobosită a liderului argentinian ocupă viața de zi cu zi a interlocutorului meu. În curând se va întoarce în Argentina, unde conduce și prezintă o emisiune de televiziune cu conținut politic și doctrinar; acolo, conferințele și discursurile sale sunt așteptate cu nerăbdarea de a-l asculta pe purtătorul de cuvânt al unui mesaj de speranță și de luptă, aflat mereu în căutarea unui etern răsărit.

Este după-amiaza unei zile oarecare de iunie; stăm în jurul unei mese pe care aburește cafeaua. Port cu Enrique Pavón dialogul pe care îl transcriu în continuare. Un dialog direct, fără intermediari. Coborând în adâncurile gândirii sale, devenită istorie prin acele pagini atât de emoționante și de numeroase pe care le-a lăsat tipărite despre José Antonio. Culegător al acelei semințe roditoare și dătătoare de rod, semănată și bătută de vânt, brăzdată și adunată prin munca răbdătoare a acestui istoric al Mar del Plata.

– Care este trăsătura pe care ai evidenția-o cel mai mult în persona-

continuare în pag. 29

INTERVIU CU ENRIQUE PAVÓN PEREYRA

litatea lui José Antonio?

– Exigența față de sine însuși, absența frivolității politice. Aș mai menționa simțul umorului, care îl conducea destul de frecvent spre sarcasm. Toate acestea ascundeau disprețul față de forme atunci când ele nu corespundeau unor așteptări autentice sau reale.

– Ce episod din viața fondatorului Falangei te-a impresionat cel mai mult?

– Pașii premergători intrării sale în arena publică. Azorín, francezul Georges Bernanos și columbianul Carranza s-au referit la acest moment culminant. În el se împleteau, fără nicio îndoială, formația sa umanistă și convingerea că nu era făcut pentru a conduce; aspecte evidente în aproape întreaga sa corespondență privată. A înțeles însă că prezența sa carismatică nu era un rezultat al voinței sale și nici măcar nu avea prea mult de-a face cu vocația la care se considera chemat. Într-un cuvânt: s-a abandonat destinului, convins că nimeni nu poate scăpa de el. Ca să folosesc cuvintele lui Francisco Bravo: „a trebuit să fie el”.

– Ce poziție avea José Antonio față de Cruciada Spaniolă?

– Falanga, care este o creație a spiritului, se dovedește superioară fondatorului ei și îi supraviețuiește. Dacă Falanga își propune să supraviețuiască, va fi, pur și simplu, pentru că dogmele ei rămân în afara voinței tactice a guvernanților. José Antonio era bine informat. Și este inexact că s-ar fi ferit de războiul civil, cerut pe toate tonurile de Unamuno. Adevărul este că José Antonio se ferea de el în lipsa unei pregătiri adecvate și înainte ca structurile de conducere să fie complete. Dar el a mers la războiul civil – conștient – cu toate pânzele desfășurate, convins – o confirmă raportul său de la Gredos – că amânarea lui însemna să-i ofere Rusiei o „șansă”, Rusiei care aici, în Spania, a pierdut singurul război pe care l-a purtat. Și care va încerca să-și ia revanșa.

– Vorbiți-mi despre José Antonio și Hispanoamerica.

– José Antonio nu a încetat niciodată să se preocupe de „America cea tânără” a lui Rodó; urmând, în această privință, chemarea sângelui său hispanoamerican din toate cele patru ramuri: venezueleană, argentiniană, chiliană și cubaneză. Deznodământul conflictului pentru Chaco Boreal, care a secătuit cele mai bune energii ale Paraguayului și Boliviei, l-a trăit ca pe ceva ce îl privea în mod direct. Și-a însușit, de asemenea, concepția potrivit căreia, în lumea contemporană, nu era loc decât pentru trei sau patru comunități rasiale, cea hispanoamericană fiind una dintre ele, și a susținut că acestea trebuiau să se proiecteze ca o „unitate de destin”, armonizându-și, mai mult decât politicile respective, obiectivele comune în fața dușmanilor naturali: imperialismele anglo-saxone și panslavismul asiatic „al celor fără Dumnezeu”.

Jose Antonio Primo de Rivera

– Dintre scriitorii care au ilustrat viața lui José Antonio, pe cine ai menționa în această evocare?

– Chiar acum îmi vine în minte monografia lui García Serrano, demnă de laudă. După gustul meu, i-aș acorda întâietatea lui Bravo Martínez și mexicanului Alfonso Junco. Ar fi de prisos să evaluez o lucrare devenită deja clasică, precum cea a lui Ximénez de Sandoval, scrisă cu o asemenea dorință de a intui lucrurile, încât aceasta îi conferă durabilitate. Eu am două lucrări biografice de o anumită întindere, necunoscute în Spania. Dar toate acestea au un sprijin indispensabil: Compilațiile cumpătatului Agustín del Río Cisneros, spirit pătrunzător și modern, cel care i-a dat lui José Antonio pașaportul de „marfă de export” de prim rang. După părerea mea, nimeni nu l-a cunoscut atât de bine pe José Antonio precum Peñarín. N-aș vrea să omit menționarea unei cărți extraordinare, ultima, a regretatului Muñoz Alonso, în care stabilește o echivalență de neocolit între Recasens Siches, ilustrul jurist centroamerican, și José Antonio, om al Dreptului. Iar în privința antecedentelor inedite, ce-mi spui despre teza lui Walter Rathenau „despre năvălirea verticală a barbarilor”, pe care José Antonio și-o însușește în întregime?

– Din ce perspectivă ai studiat fenomenul falangist?

– L-am studiat ca pe un răspuns valabil și energic la problemele actuale. José Antonio și-a propus să organizeze libertatea, fără să o socializeze. „Socializările” le-a rezervat altor domenii, începând cu redistribuirea venitului și cu teza „plusvalorii”, ceea ce arată că Engels nu-i era străin, după cum nu-i erau străini nici Mercier și Școala de la Malines. Și-a propus, în esență, să construiască un aparat doctrinar care să funcționeze ca o sinteză a ideologiilor aflate în conflict. America se îndreaptă spre Falangă, nu spre comunism.

– Consideri că traiectoria Revoluției Național-Sindicaliste în patria-mamă și-a atins împlinirea?

– Nu a fost dusă până la capăt, ci a fost oprită chiar de la prima încercare. Și cum? Prin nerespectarea postulatelor Falangei, care nu erau cârpeli sau peticeli, ci ruptura de o ordine nedreaptă; la această situație se referă în repetate rânduri José Antonio atunci când îi numește pe camarazii săi

continuare în pag. 30

INTERVIU CU ENRIQUE PAVÓN PEREYRA

„iluminați care strică cheful”. Și el prefera, asemenea Sfântului Albert cel Mare, „scandalul în locul minciunii”. Am trăit din minciuni: trădându-ne. Este deja ceva excepțional ca doar câțiva: Anese, Blas Piñar... să denunțe flagelările. O altă falsitate stupidă este răspândirea ideii sterilității sacrificiului falangist. Vedeți: absența Falangei din viața spaniolă este de o asemenea amploare, încât nimeni, până în prezent, nu a reușit să-i disimuleze lipsa.

– José Antonio: mit sau revoluție? Legendă sau făuritor?

– Nici mit, nici revoluție „de sus”. José Antonio se pregătea să acționeze tocmai pe terenul competiției revoluționare. Contactele pe care le-a stabilit cu Pestaña, cu frații González Inestal etc, o confirmă. Domeniul pe care îl indică José Antonio în conversațiile purtate cu camarazi din Galicia (Zaera) și din Levante (Servet) este cel al acțiunii directe și al gimnasticii revoluționare. Dar oare vom uita că José Antonio se întâlnește cu concluziile lui Georges Sorel și că nu ascunde acest lucru? Doctrina Falangei este actuală, deoarece formulează, dintr-un punct de vedere teleologic, obiectivele ce trebuie îndeplinite, stabilind o ordine a priorităților și un program minimal, fără menșevism. Iar această activitate de „agitație socială” – era să spun de cooptare – nu a încetat pentru José Antonio nici în închisoare și ar fi putut să-l coste viața pe directorul De la Serna, precum și pe ofițerii penitenciarului din Alicante, care au fost inculpați împreună cu el și pe care el i-a apărat în mod indirect.

– Care a fost evoluția postulatelor joseantoniene?

– Întreaga gândire a lui José Antonio configurează o ruptură de ordinea anterioară, pe care el o vede apărată de bolșevismul rafinamentului; adică de concepții materialiste asupra existenței. Acea ordine nici nu o respectă, nici nu intenționează să o apere. A fost, în adevăratul sens al cuvântului, un adept al deschiderii, în accepțiunea ei largă și cuprinzătoare; vorbea pentru „omul nou”. Aș afirma

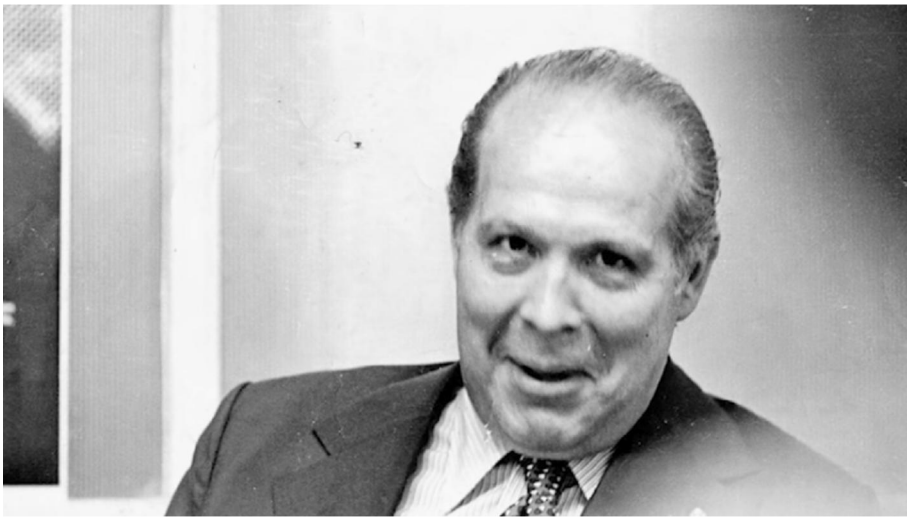

Enrique Pavón Pereyra

că José Antonio este pe zi ce trece mai actual, în măsura în care contează ca manifestare a unui spirit înnoitor, care se călăuzește după parametri concepuți pentru Spania și care nu ignoră faptul că se va confrunta cu interese și concepții indiferente. Pentru mine, José Antonio reprezintă noul, este modern și este viitorul.

– Ce anume se cunoaște despre José Antonio și ce anume ar trebui cunoscut?

– S-a insistat asupra „felului de a fi”, asupra stilului falangist. Cel pe care l-au practicat, să luăm câteva exemple, Zamacola, Maristany, Matamoros, Mora Figueroa, García Noblejas, ca să citez cazuri atât de notorii, adevărate punți de conduită și de militantism. Dar – observați, Jerez –, luând un exemplu la întâmplare, singurii colonișți care au hotărât să „rămână” în Algeria după decolonizare erau vreo șase francezi care îl cunoscuseră pe José Antonio, după cum mărturisește Eloy Guerra. În fața unui Stat care își pregătește funeraliile, noi „rămânem” cu batistele consumate.

– Care este mesajul pe care l-ați desprinde din „confesiunile”, „mărturiile” sau „biografia” dumneavoastră despre José Antonio?

– Ar fi suficient să privim în jurul nostru pentru a ne da seama că am rămas străini și indiferenți față de porunca lui José Antonio, că uriașa sa moștenire politică – devizele sale, obiectivele sale, aspirațiile sale populare – au fost lăsată deoparte cu un aer când frivol, când neglijent, dar care ascunde povara lașităților pe care o purtăm în spate. Acum ni se spune că trebuie să renunțăm la năzuința noastră de a întemeia un Stat național-sindicalist. Ideea aceasta de a transforma Spania – Spania bunăstării și a confortului – într-un regat de separatisme, în plină epocă a continentalismului, nu mai pare anacronică, ci, pur și simplu, comică. În câteva scrieri ale lui Ortí Bordás și Utrera Molina am citit prevestirea unei rupturi între Popor și Istorie, care poate fi fatală pentru atâția oprtuniști de dată recentă, grăbiți să-și pudreze din nou peruca. Credeți-mă, camarade Jerez, se apropie ceasul în care vom cânta cu toții „Cara al Sol” pe puntea mistuită de foc a vasului „Baleares”! Și îl vor intona chiar și cei care nu-i cunosc versurile!

Enrique, atunci când vorbește, oferă întotdeauna o lecție de istorie vie și trăită profund. A vorbit cu plăcere despre un subiect pentru care a nutrit o pasiune statornică. Conversația noastră de după-amiază se îndreaptă spre proiectele sale, cărțile sale aflate la tipar și monografiile sale despre generalul argentinienilor. Este posibil ca, atunci când această conversație purtată astăzi cu Enrique Pavón va vedea lumina tiparului, el să se afle deja la vărsarea fluviului La Plata sau străbătând Pampasul, proclamând și făcându-și auzit glasul în favoarea unor idealuri care au prins rădăcini în fibrele ființei sale.

continuare în pag. 31

Nepoții lui Bogdan în închisorile comuniste

Preot prof. **MARIUS VIȘOVAN**

Expresia „nepoții lui Bogdan” ne cuprinde simbolic pe noi, toți maramureșenii, dar în sens restrâns se referă la locuitorii satului Cuhea (actualmente Bogdan Vodă) vatra medievală a voievodului înainte de descălecarea în Moldova. Deși mai puțin masivă ca în Ieud sau Dragomirești, rezistența anticomunistă a fost prezentă și aici și își are eroii ei, cunoscuți sau mai puțin cunoscuți, pe care încercăm să îi onorăm sau măcar sa îi salvăm de la uitare.

Cel mai prezent în literatura memorialistică și cu cei mai mulți ani de detenție la activ (11 ani în total) a fost Ștefan Deac (foto), membru al „lotului Vișovan”, primii arestați din Grupul Legionar Maramureș (format în majoritate din elevi și studenți), condus de profesorul Aurel Vișovan. Am avut ocazia să îl cunosc personal când se întâlnea cu tatăl meu la unele comemorări, dar a plecat la cele veșnice în 2003, și nu am apucat să îl includ în demersurile de intervievare a supraviețuitorilor și de publicare a mărturiilor foștilor deținuți politici, de aceea nu i-a fost până acum dedicat niciun articol (nici de mine și, din câte știu, nici de altcineva), apărând doar tangențial în mărturiile celorlalți.

A fost arestat în august 1948 și a cunoscut detenția la Sighet (până în mai 1949), apoi procesul la Cluj și perioada de triere de la Jilava, asemenea celorlalți membri ai lotului. Apoi împreună cu majoritatea elevilor a ajuns la închisoarea pentru minori Târgșor (jud. Prahova) și de acolo la Canalul Dunăre - Marea Neagră, eliberat în 1953. Gheorghe Andreica, coleg de suferință în această perioadă și veritabil cronicar al grupului îl caracterizează astfel:

„ȘTEFAN DEAC (îi ziceam Fănică) din Cuhea. Era un flăcău bine legat, vânjos şi tăcut. Pe lângă că vorbea puţin, era şi foarte corect. Îi plăcea să asiste la ciondănelile noastre, ale celor mai mărunţi, distrându-se copios pe socoteala noastră. Datorită ţinutei sale de ţăran înstărit, l-am botezat “Chiaburul”. Fănică Deac era tipul tânărului răbdător şi nepăsător la suferinţă, rezistent si dârz ca mulţi din consătenii lui.” (Gheorghe Andreica, Cu ghiozdanul la închisoare)

După o perioadă de libertate (1953-1958) este arestat și condamnat din nou împreună cu mulți dintre colegii din prima detenție și va executa pedeapsa la Satu - Mare, Jilava, Galați și în lagărele de muncă din Balta Brăilei, pâna în 1964. Toate relatările memorialistice (Aurel Vișovan, Gheorghe Andreica, Ioan Dunca) îl prezintă ca un om de caracter, rezistent și dârz, de încredere la

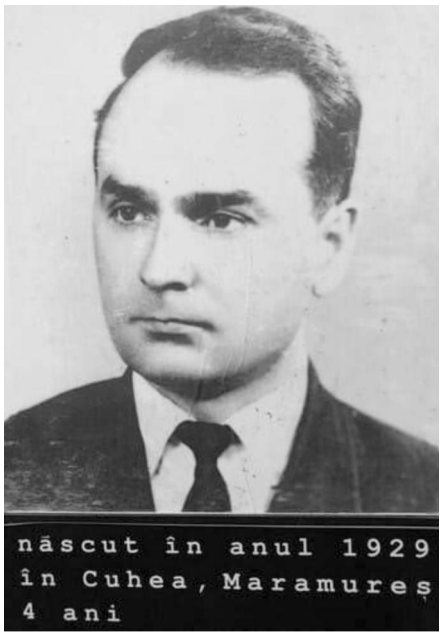

bine și la greu. Fotografia lui apare în celula 74 a Memorialului Victimelor Comunismului și al Rezistenței din Sighet, iar numele lui figurează pe placa memorială de la Colegiul Național „Dragoș Vodă”din același oraș. După detenție a locuit o perioadă la Timișoara, apoi la Baia Mare partea finală a vieții. Am participat și am predicat la înmormântarea dânsului, la Baia Mare.

Alți consăteni care au suferit detenția politică în timpul regimului comunist au fost Mariș Vasile - Buheanu (student teolog greco-catolic), Buftea Irina (profesoară), Nan Gheorghe, Buftea Ion - Curatoru, Mareș Vasile etc.

Veșnica odihnă și memoria binecuvântată eroilor maramureșeni!

INTERVIU CU ENRIQUE PAVÓN PEREYRA

ENRIQUE PAVÓN PEREYRA

(Santiago del Estero, 2-4-1921 – Buenos Aires, 9-1-2004). Scriitor.

A alcătuit, împreună cu Agustín del Río Cisneros, culegerea Operelor lui José Antonio Primo de Rivera, despre a cărui personalitate a scris mai multe lucrări și eseuri, printre care se numără „Confesiunile lui José Antonio” (1946), „Din viața lui José Antonio” (1947), „Mărturii despre José Antonio” (1947); „Istoria lui José Antonio și a Revoluției Naționale” (1949); „Texte inedite și corespondență” (1956) etc.

Deține Ordinul Cisneros (decorație de stat spaniolă). Considerat primul biograf, încă din timpul vieții acestuia, al celui care a fost de trei ori președinte al Republicii Argentina, Juan Domingo Perón, despre care a scris peste o sută de lucrări și pe care îl cunoscuse în 1944, devenind de atunci un cercetător exhaustiv al vieții și operei sale.

A ocupat funcția de secretar pentru cultură al orașului Buenos Aires în 1973.

În 1991 a fost numit director al Bibliotecii Naționale din Argentina.

Din ampla sa bibliografie despre Perón merită evidențiate lucrările „Perón, 1895-1942” (1953); „Convorbiri cu Perón” (1965); „Eu, Perón” (1993); „Conversații cu Juan Domingo Perón” (1978); „Perón așa cum este” (1973); „Corespondența lui Perón” și „Ultimele zile ale lui Perón” (1981); „Jurnalul secret al lui Perón” (1985) etc.

JOSÉ LUIS JEREZ RIESCO

Rapsodia Maramureșului

În cântecul tulnicului
Munții Maramureșului gem
Slugile rele se tem
Frunza se scutură
Pâraiele murmură
E semn de furtună cu țurțură//
Munții Maramureșului gem
Blestem de potop și de pară
Pe toate năpârcile ce-au năvălit în țară
Pe toate domniile cu sufletul de fiară
Munții Maramureșului gem
Munții Maramureșului cântă//
Prin crânguri se aud doar cântece de dor
E jalea codrilor, doina haiducilor
Prin crânguri se aud doar cântece de dor
E jalea codrilor, doina pribegilor//
Daina mândră și daina și iară mândră daina
Plini sunt codrii, plini sunt de pribegi cărări
Se aud în noapte ale lor chemări (bis)//
Tu Căpitan de peste munți revino iar
Te-așteaptă Borșa într-un potop de foc și jar
Feciori cu fruntea lată-n joc de mult s-au prins
În jurul focului aprins (bis)//
Peste dealuri și văi o doină
Își duce haiducul ce crește-n văpăi,
E doina mea, doina codrilor mei,
Doina munților mei
Tu doină ce dragă-mi ești
Tu focuri pe creste aprinzi pentru-ai tăi
Ce pururi sunt gata a sări pe călăi//
Voinicii tăi, Codrene, sunt gata azi să răsară
Din mii de ascunzișuri sub steagul tău cel sfânt
Se duc să-nvingă ura în dragostea lor de țară
De nu, din tot să fie o apă și-un pământ//
Pe dealuri stau azi oști de legionari
Cu pumnii încleștați a vifor mare
Vor să arate lumii că sunt tari
Și au în suflet sfintele altare//
Rupți dintr-a prigoanei nopți de ger
Pe urmele lui Bogdan de peste Maramureș
Ne-am răzvrătit sub semnul Gărzilor de Fier
S-aducem țării steagurile-n iureș
Porunca ne-o cunoaștem
Că-i cetluită-n vreme
Cu șapte mari pecete și juruințe mii
Gem apele din Iza și satele mărene
Vișeul și Cosăul stau dârz în răspântii//
Furtuni ne-au zămislit pe vârf de munți
Prin scânteieri de spadă și urlete de fiară
Ne-am botezat cu sânge de eroi căzuți
Și-am fost crescuți în dragoste de țară
Reci râuri de lumină se-nalță către soare
Purtând prinos de jertfe acolo sus în cer
Își crește-aripi Pietrosul sub falduri legionare
Gutâiul și Țibleșul stau strajă Gărzi de Fier//
Tumult, mi-e Căpitane sufletul
Căci varsă vii torente, iluminări de vrere
Ni-i gândul alb ca-n salba țării cântecul
Și dorul nostru-i marșul de Înviere
Trimite-ne Arhangheli cu steaguri legionare
Să fluture în lupte, să ne deschidă drum
Voim o țară nouă și mândră ca un soare
Stăpâni la noi acasă să fim, români, de-acum//
Strigoi, din reci morminte-am înviat
S-aducem groază-n lume, în lumea nedreptății
Cu coasa-n mâini peste păcat ne-am ridicat
Să străjuim altarele vieții.
Sub cruci de dușman frânte, mormintele ni-s goale
Căci am răspuns chemării lui Horia cel viteaz
Să-nvie legionarii, din morți ei să se scoale
Strigoi din lume-apusă s-aducem groază azi//
Se-aprind în noapte focuri sacre multe
Din inimi de legionar
Sub steagul zdrențuit în mii de lupte,
Noi stăm de strajă la hotar
Să spunem zărilor, voinici ai codrilor
C-avem un dor călit prin foc și fier
Și din cununi de flori să-ncingem viitor
Ce va fi scris pe aripe de cer (bis)//
Să creștem crezul nostru schijă de oțel, oțel călit,
Și steagul nostru în veci nebiruit, nebiruit să fie,
Să încrustăm în lume o Românie,
O Românie mândră ca un mărgărit (bis)

Aurel Vișovan
(poem compus în închisoare, anii 1948-1949)

 # Redacția își păstrează distanța față de conținutul articolelor; responsabilitatea revine exclusiv autorilor.

PERMANENȚE
ISSN 1453 – 9551
Editor: **Fundația Culturală „PROFESOR PEORGE MANU”**
Str. Austrului nr. 12, Bl. 3, Sc. C, Ap. 32, 024073, București
e-mail: fgmanu@gmail.com
Internet: http://www.fgmanu.ro; tel. 0746 548 305

REDACTORI:
PR. MARIUS VIȘOVAN **PR. VASILE GORDON**
CEZARINA CONDURACHE **CIPRIAN VOICILĂ**

TEHNOREDACTOR: DANIELA MILITARU
ADMINISTRAȚIE – DIFUZARE:
MILITARU CARMEN DANIELA
Str. Austrului nr. 12, Bl. 3, Sc. C, Ap. 32, 024073, București

FUNDAȚIA „PROFESOR GEORGE MANU” 1994-2026

PREȘEDINȚI:
† NICOLAE GOGA, 1994-1995
† MIRCEA NICOLAU, 1995-2011
† NICOLAE ROȘCA, 2011-2013
† GHEORGHE GHEORGHIU, 2013-2015
CONSILIER ONORIFIC:
† VASILE AFILIE

ACTUALA CONDUCERE:
PREȘEDINTE:
CEZARINA CONDURACHE